

INC | Rating

**ANALIZA POTENCJAŁU
FINANSOWEGO**

MIASTA TARNÓW

Poznań, czerwiec 2019 r.

SPIS TREŚCI:

1. ZASADY GOSPODARKI FINANSOWEJ JST.....	3
2. ANALIZA GOSPODARKI FINANSOWEJ MIASTA W LATACH 2014-2018.....	6
2.1. DOCHODY MIASTA W LATACH 2014-2018.....	6
2.2. WYDATKI MIASTA W LATACH 2014-2018	14
2.3. ANALIZA WZAJEMNYCH RELACJI MIĘDZY DOCHODAMI I WYDATKAMI	20
2.4. NADWYŻKI OPERACYJNE ORAZ WOLNE NADWYŻKI OPERACYJNE W LATACH 2014-2018	22
3. ANALIZA NADWYŻEK OPERACYJNYCH.....	23
3.1. ANALIZA CZYNNIKÓW KSZTAŁTUJĄCYCH NADWYŻKI OPERACYJNE	23
3.2. ANALIZA ZMIAN NADWYŻEK OPERACYJNYCH.....	26
4. ANALIZA ZADŁUŻENIA W LATACH 2014-2018	28
5. ANALIZA WSKAŹNIKOWA – PORÓWNANIE KSZTAŁTOWANIA SIĘ WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW JST Z INNYMI SAMORZĄDAMI - MIASTO NA TLE PORÓWNYWALNYCH SAMORZĄDÓW	29
6. ANALIZA MOŻLIWOŚCI OBSŁUGI ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH W KONTEKŚCIE ZMIAN W USTAWIE O FINANSACH PUBLICZNYCH W LATACH 2020-2023	35
7. PROJEKCJE FINANSOWE OBEJMUJĄCE LATA 2020-2023	37
7.1. WSTĘP	37
7.2. KONCEPCJA OPRACOWANIA.....	37
7.3. DANE HISTORYCZNE	38
7.4. ANALIZA DANYCH HISTORYCZNYCH.....	39
7.5. METODA PROGNOZOWANIA	39
7.6. TRAFNOŚĆ PROGNOZY	40
7.7. WSKAŹNIKI MAKROEKONOMICZNE PRZYJĘTE DLA PROGNOZY BUDŻETÓW MIASTA	40
7.8. RYZYKO TOWARZYSZĄCE FUNKCJONOWANIU JST	44
<i>Ryzyko istotnej zmiany politycznej w organach Miasta.....</i>	<i>44</i>
<i>Ryzyko instytucjonalne.....</i>	<i>44</i>
<i>Ryzyko niestabilności gospodarczej i politycznej.....</i>	<i>44</i>
<i>Ryzyko braku zakładanych źródeł finansowania.....</i>	<i>45</i>
<i>Ryzyko przeszacowania dochodów budżetu</i>	<i>45</i>
<i>Ryzyko nadzwyczajnego zwiększenia wydatków budżetu</i>	<i>45</i>
<i>Ryzyko kursowe.....</i>	<i>45</i>
<i>Ryzyko stóp procentowych.....</i>	<i>45</i>
<i>Ryzyko zmiany stawek podatków pośrednich.....</i>	<i>45</i>
7.9. SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	46
7.10. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W LATACH 2019-2023	46
7.11. FINANSOWANIE DEFICYTU BUDŻETOWEGO W LATACH 2019-2023	64
7.12. SCENARIUSZE FINANSOWANIA DEFICYTU	65
7.13. ANALIZA SPEŁNIENIA WSKAŹNIKOWEJ RELACJI Z ART. 243 USTAWY O FINANSACH PUBLICZNYCH.....	65
8. WNIOSKI	68

1. ZASADY GOSPODARKI FINANSOWEJ JST

Trwała nierównowaga finansów publicznych objawiająca się uchwalaniem i wykonywaniem budżetów samorządowych z deficytami skłania do obserwacji sytuacji ekonomiczno-finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Do takiego stanu rzeczy przyczynia się głównie zmienna koniunktura gospodarcza, przejawiająca się periodycznym zmniejszaniem i zwiększaniem wydajności dochodów.

Również istotny wpływ na nierównowagę finansów publicznych ma niedopasowanie strumieni dochodów do zwiększających się strumieni wydatków. Wzrastająca liczba zadań przydzielanych samorządom musi pociągać za sobą adekwatny wzrost środków otrzymywanych na te cele.

Nie zawsze trafne decyzje na szczeblu samorządowym powodują nadprodukcję niektórych usług publicznych, co niewątpliwie przekłada się na powiększanie deficytów j.s.t.

Wejście w szeregi Unii Europejskiej w 2004 roku stworzyło samorządom możliwości współfinansowania zamierzonych działań z pomocą funduszy strukturalnych, ale zbyt intensywne procesy modernizacji infrastruktury, wywołujące zwiększone zapotrzebowanie na zwrotne środki finansowe mogą prowadzić do zaburzeń równowagi finansów publicznych.

Te wszystkie elementy niewątpliwie wymuszają potrzebę istnienia wieloletniego planowania. Wieloletnie planowanie pozwala na realizację głównego celu samorządowego, a mianowicie na zapewnienie zrównoważonego rozwoju. Należy jednak pamiętać, że planowanie nie ogranicza się tylko do wieloletniego planowania finansowego, ale do wszystkich elementów, w przypadku których występuje potrzeba określenia ich przyszłego stanu.

Prognozowanie przyszłości w j.s.t. pozwala przede wszystkim na przeanalizowanie następstw podejmowanych decyzji, szczególnie w zakresie form finansowania inwestycji.

Przedstawione studium ma na celu weryfikację potencjału finansowego Miasta Tarnów.

Analiza pozwoli na przedstawienie sytuacji prognozowanej, która jest przydatna zarówno przy podejmowaniu fundamentalnych decyzji dotyczących Wieloletniej Prognozy Finansowej, jak i w decyzjach natury bieżącej.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przyjmuje rozwiązania zmierzające między innymi do:

- ✓ zwiększenia udziału samorządów w dysponowaniu środkami publicznymi,

- ✓ zwiększenia ekonomicznej odpowiedzialności JST poprzez zwiększenie udziału dochodów własnych w ogólnych środkach finansowych,
- ✓ mocniejszego związania sytuacji finansowej JST z koniunkturą gospodarki państwa.

Ustawa ponownie określiła:

Według ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (zgodnie z art. 4 i art. 7) źródłami dochodów jednostki samorządu terytorialnego są:

- ✓ dochody własne,
- ✓ subwencja ogólna,
- ✓ dotacja celowa z budżetu państwa.

Dochodami miasta mogą być: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, inne środki określone w odrębnych przepisach.

Źródłami dochodów własnych miasta są:

1) wpływy z podatków:

- a) od nieruchomości,
- b) rolnego,
- c) leśnego,
- d) od środków transportowych,
- e) dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
- f) od spadków i darowizn,
- g) od czynności cywilnoprawnych;

a także wpływy z dodatkowego zobowiązania podatkowego związanego z unikaniem opodatkowania w podatkach określonych powyżej

2) wpływy z opłat:

- b) skarbowej,
- c) targowej,
- d) miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
- e) reklamowej,
- f) eksploatacyjnej - w części określonej w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96, z późn. zm.),
- g) innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

3) dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe gminy oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;

4) dochody z majątku gminy;

5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;

- 6) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 7) 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;
- 10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.
- 13) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, w wysokości:
 - a) 39,34% wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy, z zastrzeżeniem art. 89 Ustawy,
 - b) 6,71% wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, posiadających siedzibę na terenie gminy.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być dotacje celowe z budżetu państwa na:

- ✓ zadania z zakresu administracji rządowej oraz na inne zadania zlecone ustawami;
- ✓ zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- ✓ usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz skutków innych klęsk żywiołowych;
- ✓ finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
- ✓ realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

2. ANALIZA GOSPODARKI FINANSOWEJ MIASTA W LATACH 2014-2018

2.1. DOCHODY MIASTA W LATACH 2014-2018

Dochody Miasta zostały podzielone na grupy: wpływy z podatków, wpływy z opłat, udział w podatkach budżetu państwa, wpływy z nadwyżek jednostek organizacyjnych, dochody z majątku, odsetki, pozostałe dochody, subwencje z budżetu państwa, dotacje celowe z budżetu państwa, środki na dofinansowanie zadań ze źródeł pozabudżetowych oraz środki na inwestycje.

Tabela 1. Dochody Miasta w latach 2014-2018 (w PLN)

DOCHODY	2014	2015	2016	2017	2018
Wpływy z podatków	79 314 455	80 162 602	88 035 778	86 987 302	90 195 785
Podatek rolny	442 145	382 098	344 765	338 595	342 902
Podatek leśny	2 877	3 943	8 780	8 692	7 143
Podatek od nieruchomości	72 728 825	74 042 424	81 261 998	79 673 561	81 646 882
Podatek od środków transportowych	1 663 481	1 758 159	1 937 327	2 188 242	2 377 068
Podatek od spadków i darowizn	874 592	750 587	519 216	537 294	637 799
Podatek od czynności cywilnoprawnych	3 410 231	3 030 331	3 776 565	4 085 934	5 031 912
Wpływy z karty podatkowej	192 305	195 060	187 127	154 983	152 079
Wpływy z opłat	35 231 652	33 067 715	35 712 867	34 170 942	36 987 071
Opłata skarbowa	2 106 915	1 458 995	1 461 199	1 546 606	1 565 074
Opłaty eksploatacyjne	331 896	371 089	415 891	445 360	463 312
Wpływy z opłaty administracyjnej	0	0	0	0	0
Wpływy z opłaty targowej	646 996	603 768	542 751	500 380	480 582
Wpływy z opłaty miejscowej	0	0	0	0	0
Opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu	2 418 655	2 366 936	2 397 261	2 355 252	2 433 728
Opłata komunikacyjna	2 061 680	2 045 565	1 889 476	1 868 214	2 052 423
Opłata uzdrowskowa	0	0	0	0	0
Inne opłaty	27 665 510	26 221 362	29 006 288	27 455 130	29 991 951
Udział w podatkach budżetu państwa	103 870 594	110 570 772	118 394 037	126 069 305	140 203 725
Pod. dochodowy od osób fizycznych	98 348 001	104 654 584	111 482 164	119 510 726	132 002 620
Pod. dochodowy od osób prawnych	5 522 593	5 916 188	6 911 873	6 558 579	8 201 105
Wpływy z nadwyżek jedn. organizacyjnych	213 212	312 749	62 608	0	0
Dochody z majątku	11 905 066	14 581 497	13 817 153	13 268 731	9 488 144
Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych	3 542 583	3 514 955	3 359 284	3 180 952	2 806 024
Wpływy z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	558 834	1 060 810	366 549	396 504	365 930
Wpływy z tyt. odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	5 013 917	7 036 146	6 117 799	6 678 314	3 373 079
Dochody ze zbycia praw majątkowych	0	0	1 129 254	0	0
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	112 683	94 682	78 068	157 845	110 690
Wpływy z dywidend	0	0	0	0	0
Wpływy z opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie nieruchomości	2 677 049	2 874 904	2 766 198	2 855 116	2 832 422
Odsetki	981 049	593 334	1 268 578	1 074 815	911 407
Od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	284 137	270 782	995 595	609 389	469 867

DOCHODY	2014	2015	2016	2017	2018
Pozostałe odsetki	696 912	322 552	272 983	465 426	441 540
Pozostałe dochody	35 804 108	38 472 906	32 601 289	62 436 037	31 639 214
Grzywny, mandaty i kary pieniężne	303 451	311 819	529 925	682 563	849 686
Wpływy z usług	27 964 963	27 630 299	25 677 932	24 780 881	24 966 133
Inne dochody	7 535 694	10 530 788	6 393 432	36 972 593	5 823 395
Subwencje z budżetu państwa	181 272 061	182 399 149	188 476 140	191 542 522	195 729 075
Subwencja podstawowa	114 754	89 110	83 106	122 340	202 152
Subwencja oświatowa	174 504 617	175 246 597	180 009 370	181 490 976	184 607 305
Subwencja rekompensująca	0	0	0	0	0
Subwencja wyrównawcza	0	0	160 381	480 969	568 828
Subwencja równoważąca	6 652 690	7 063 442	7 539 703	8 233 137	8 034 090
Subwencja drogowa	0	0	0	0	0
Uzupełnienie subwencji - par. 278-279	0	0	683 580	1 215 100	2 316 700
Dotacje celowe z budżetu państwa	73 529 692	71 860 761	116 496 430	136 577 717	143 430 287
Zadania bieżące zlecone i powierzone	53 095 153	53 130 118	97 973 776	114 817 295	118 738 573
Zadania bieżące zlecone i powierzone (par. 4-a cyf.: 7, 8 i 9)	3 329 962	1 890 252	1 089 299	5 341 655	8 584 863
Zadania bieżące własne	17 104 576	16 840 391	17 433 355	16 418 768	16 106 851
Zadania bieżące własne (par. 4-a cyf.: 7, 8 i 9)	0	0	0	0	0
Środki na dofinansowanie zadań ze źródeł pozabudżetowych	9 119 354	9 925 377	9 651 188	9 699 835	9 450 486
Na zadania realiz. na podst. porozum. między jedn. samorządu teryt.	7 288 047	8 134 172	8 072 957	7 678 423	7 896 174
Fundusze celowe	1 538 200	1 722 915	1 501 239	1 924 825	1 463 000
Fundusze pomocowe	134 130	16 740	0	0	0
Inne	158 978	51 549	76 992	96 587	91 312
Środki na inwestycje	8 026 052	45 541 519	12 628 253	10 939 896	22 589 014
z budżetu państwa	0	357 988	3 503 878	24 600	54 603
ze źródeł pozabudżetowych	8 026 052	45 183 531	9 124 375	10 915 296	22 534 411
DOCHODY RAZEM	539 267 295	587 488 382	617 144 320	672 767 102	680 624 208

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Tabela 2 również przedstawia analizę dochodów Miasta Tarnów w latach 2014-2018. Analiza została przeprowadzona na poziomie szczegółowości obejmującym paragrafy. Wartości dochodów dla poszczególnych paragrafów zostały zestawione w kolejności chronologicznej dla lat. Następnie została policzona ich średnia arytmetyczna w całym badanym okresie.

Tabela 2 oraz jej odzwierciedlenie na wykresie 1 są zbieżne z zasadą Pareto.

Vilfredo Pareto był włoskim socjologiem i ekonomistą, który analizując dochody mieszkańców Włoch doszedł do wniosku, że 80% majątku kraju jest w posiadaniu zaledwie 20% jego ludności.

Zasada ta została przełożona na wiele dziedzin przez Josepha Jurana i znana jest, jako zasada 80/20. Według tej zasady występowanie większości typów zdarzeń można zaobserwować w małym zaledwie fragmencie możliwych okoliczności. Inaczej mówiąc, skromniejszymi środkami i mniejszym wysiłkiem osiąga się większe efekty.

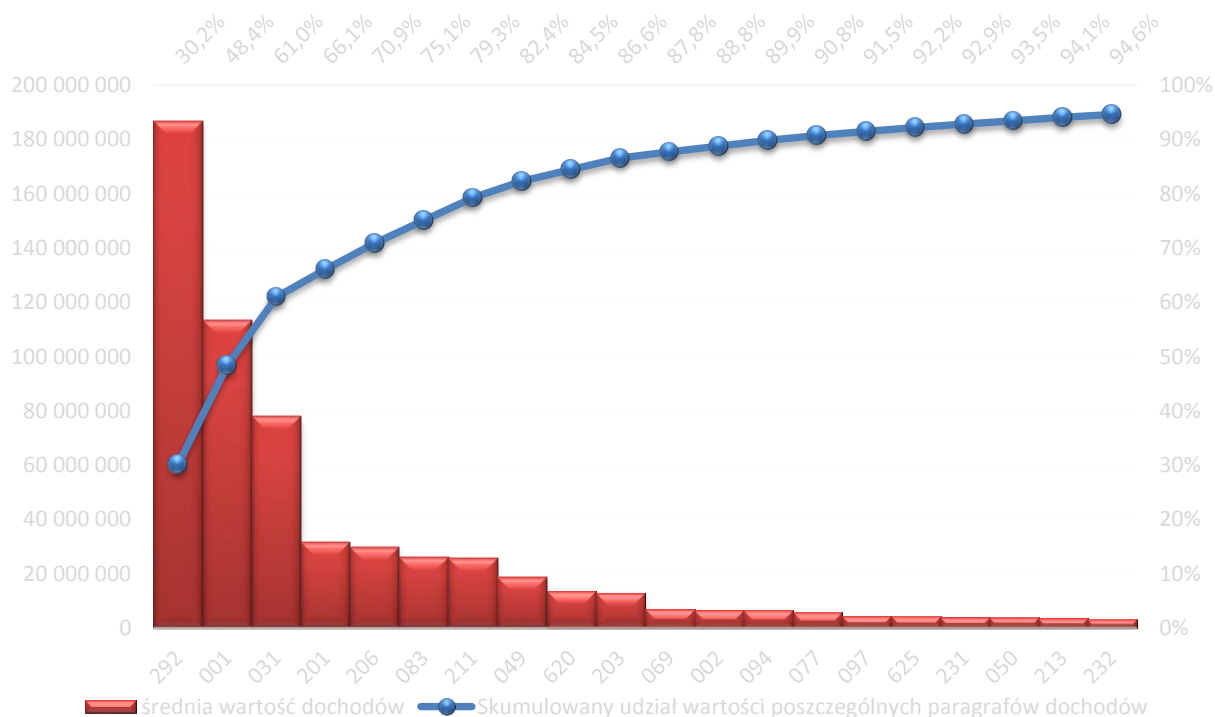
Tabela 2. Analiza dochodów Miasta Tarnów w latach 2014-2018 (w PLN)

Lp.	Paragraf	Opis	średnia wartość dochodów	Skumulowany udział wartości poszczególnych paragrafów dochodów	% pozycji dochodów	2014	2015	2016	2017	2018
1	292	Subwencje ogólne z budżetu państwa	186 918 421	30,17%	30,2%	181 157 307	182 310 039	187 709 454	190 205 082	193 210 223
2	001	Podatek dochodowy od osób fizycznych	113 199 619	48,45%	18,3%	98 348 001	104 654 584	111 482 164	119 510 726	132 002 620
3	031	Podatek od nieruchomości	77 870 738	61,02%	12,6%	72 728 825	74 042 424	81 261 998	79 673 561	81 646 882
4	201	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin) ustawami	31 490 529	66,10%	5,1%	26 367 302	27 542 073	31 411 525	33 488 271	38 643 472
5	206	Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	29 763 990	70,91%	4,8%	0	0	40 244 635	55 137 763	53 437 553
6	083	Wpływy z usług	26 204 042	75,14%	4,2%	27 964 963	27 630 299	25 677 932	24 780 881	24 966 133
7	211	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	25 820 941	79,31%	4,2%	26 427 568	25 382 028	25 726 169	25 578 108	25 990 831
8	049	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	18 878 108	82,35%	3,0%	20 097 887	18 971 887	18 421 214	18 415 156	18 484 396
9	620	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	13 432 549	84,52%	2,2%	6 640 675	43 039 779	7 786 784	9 695 509	0
10	203	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związzków gmin)	13 012 677	86,62%	2,1%	13 242 913	13 312 878	13 858 030	12 564 816	12 084 747
11	069	Wpływy z różnych opłat	6 999 986	87,75%	1,1%	7 541 747	7 225 395	7 001 314	5 408 370	7 823 104
12	002	Podatek dochodowy od osób prawnych	6 622 068	88,82%	1,1%	5 522 593	5 916 188	6 911 873	6 558 579	8 201 105

Lp.	Paragraf	Opis	średnia wartość dochodów	Skumulowany udział wartości poszczególnych paragrafów dochodów	% pozycji dochodów	2014	2015	2016	2017	2018
13	094	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	6 460 237	89,86%	1,0%	0	0	0	32 146 382	154 803
14	077	Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	5 643 851	90,78%	0,9%	5 013 917	7 036 146	6 117 799	6 678 314	3 373 079
15	097	Wpływy z różnych dochodów	4 430 791	91,49%	0,7%	4 993 035	8 343 232	4 233 359	2 368 452	2 215 877
16	625	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez JST	4 399 566	92,20%	0,7%	0	0	0	516 329	21 481 502
17	231	Dotacje celowe otrzymane z gminy na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	4 112 456	92,87%	0,7%	3 518 714	4 273 819	4 364 899	4 074 507	4 330 342
18	050	Podatek od czynności cywilnoprawnych	3 866 995	93,49%	0,6%	3 410 231	3 030 331	3 776 565	4 085 934	5 031 912
19	213	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu	3 768 111	94,10%	0,6%	3 861 663	3 527 513	3 575 325	3 853 952	4 022 104
20	232	Dotacje celowe otrzymane z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	3 331 683	94,64%	0,5%	3 329 464	3 476 707	3 348 115	3 252 779	3 251 353

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Wykres 1. Analiza dochodów Miasta w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Podstawowe źródła dochodów Gminy, przedstawione w tabeli nr 1, można skumulować w większe grupy.

W tabelach 3-5 zostały przedstawione dochody z uwzględnieniem większych grup, a mianowicie dochodów bieżących i majątkowych. Po pierwsze w ujęciu wartościowym w złotych, po drugie w ujęciu procentowym jako struktura dochodów, a także jako dynamika zmian dochodów w analizowanych latach.

W tabeli 3 pokazano dochody w ujęciu wartościowym.

W latach 2014-2018 dochody ogółem przyjęły tendencję rosnącą i kształtowały się na poziomie między 539 156 221 zł, a 680 624 208 zł.

Tabela 3. Zestawienie dochodów Miasta w latach 2014-2018 (dane w PLN)

	2014	2015	2016	2017	2018
DOCHODY BIEŻĄCE:	525 555 809	533 755 225	596 824 397	654 594 544	654 185 495
Subwencje i dotacje:	263 921 107	264 185 287	314 623 757	337 820 074	348 609 848
Subwencje ogółem	181 272 061	182 399 149	188 476 140	191 542 522	195 729 075
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	82 649 046	81 786 138	126 147 617	146 277 552	152 880 773
Dochody własne:	261 634 702	269 569 938	282 200 640	316 774 470	305 575 647
Wpływy z podatków	79 314 455	80 162 602	88 035 778	86 987 302	90 195 785
Udział w podatkach budżetu państwa	103 870 594	110 570 772	118 394 037	126 069 305	140 203 725
Wpływy z opłat	37 908 701	35 942 619	38 479 065	37 026 058	39 819 493
Odsetki	981 049	593 334	1 268 578	1 074 815	911 407
Pozostałe dochody	39 559 902	42 300 610	36 023 182	65 616 989	34 445 238
DOCHODY MAJĄTKOWE:	13 711 486	53 733 157	20 319 923	18 172 559	26 438 713
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fiz.) w prawo własności (076)	558 834	1 060 810	366 549	396 504	365 930
Dochody ze sprzedaży majątku (077,078,087)	5 126 600	7 130 827	7 325 121	6 836 158	3 483 769
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	8 026 052	45 541 519	12 628 253	10 939 896	22 589 014
DOCHODY RAZEM	539 267 295	587 488 382	617 144 320	672 767 102	680 624 208

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

W tabeli 4 przedstawiono dochody w ujęciu procentowym. Na przełomie analizowanych lat dochody bieżące osiągały wartości z przedziału od 90,9% do 97,3% dochodów ogółem. Pozostałą część stanowiły dochody majątkowe (od 2,5% do 9,1%). Taka sytuacja jest charakterystyczna dla polskich samorządów.

Tabela 4. Struktura dochodów Miasta w latach 2014-2018 (w%)

	2014	2015	2016	2017	2018
DOCHODY BIEŻĄCE:	97,5%	90,9%	96,7%	97,3%	96,1%
Subwencje i dotacje:	48,9%	45,0%	51,0%	50,2%	51,2%
Subwencje ogółem	33,6%	31,0%	30,5%	28,5%	28,8%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	15,3%	13,9%	20,4%	21,7%	22,5%
Dochody własne:	48,5%	45,9%	45,7%	47,1%	44,9%
Wpływy z podatków	14,7%	13,6%	14,3%	12,9%	13,3%
Udział w podatkach budżetu państwa	19,3%	18,8%	19,2%	18,7%	20,6%
Wpływy z opłat	7,0%	6,1%	6,2%	5,5%	5,9%
Odsetki	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,1%
Pozostałe dochody	7,3%	7,2%	5,8%	9,8%	5,1%
DOCHODY MAJĄTKOWE:	2,5%	9,1%	3,3%	2,7%	3,9%
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fiz.) w prawo własności (076)	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Dochody ze sprzedaży majątku (077,078,087)	1,0%	1,2%	1,2%	1,0%	0,5%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	1,5%	7,8%	2,0%	1,6%	3,3%
DOCHODY RAZEM	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

W tabeli 5 przedstawiono dynamikę dochodów w latach 2014-2018.

Dochody bieżące wzrosły w ciągu analizowanych lat o 27,9%, a dochody majątkowe o 12,2%. Wśród dochodów bieżących subwencje i dotacje, wykazywały dynamikę dodatnią wynoszącą 32,4%. Dochody własne – druga z podgrup dochodów bieżących również odznaczały się dynamiką wzrostową w ciągu badanych lat – 23,1%.

Tabela 5. Dynamika dochodów Miasta w latach 2013-2018 (w%)

	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/2018	2018/2013
DOCHODY BIEŻĄCE:	102,7%	101,6%	111,8%	109,7%	99,9%	127,9%
Subwencje i dotacje:	100,2%	100,1%	119,1%	107,4%	103,2%	132,4%
Subwencje ogółem	97,6%	100,6%	103,3%	101,6%	102,2%	105,3%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	106,6%	99,0%	154,2%	116,0%	104,5%	197,2%
Dochody własne:	105,4%	103,0%	104,7%	112,3%	96,5%	123,1%
Wpływy z podatków	97,1%	101,1%	109,8%	98,8%	103,7%	110,4%
Udział w podatkach budżetu państwa	103,5%	106,5%	107,1%	106,5%	111,2%	139,8%
Wpływy z opłat	143,3%	94,8%	107,1%	96,2%	107,5%	150,5%
Odsetki	77,0%	60,5%	213,8%	84,7%	84,8%	71,5%
Pozostałe dochody	102,6%	106,9%	85,2%	182,2%	52,5%	89,3%
DOCHODY MAJĄTKOWE:	58,2%	391,9%	37,8%	89,4%	145,5%	112,2%
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fiz.) w prawo własności (076)	52,9%	189,8%	34,6%	108,2%	92,3%	34,7%
Dochody ze sprzedaży majątku (077,078,087)	66,8%	139,1%	102,7%	93,3%	51,0%	45,4%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	54,1%	567,4%	27,7%	86,6%	206,5%	152,3%
DOCHODY RAZEM	110%	104%	102%	113%	108%	142%

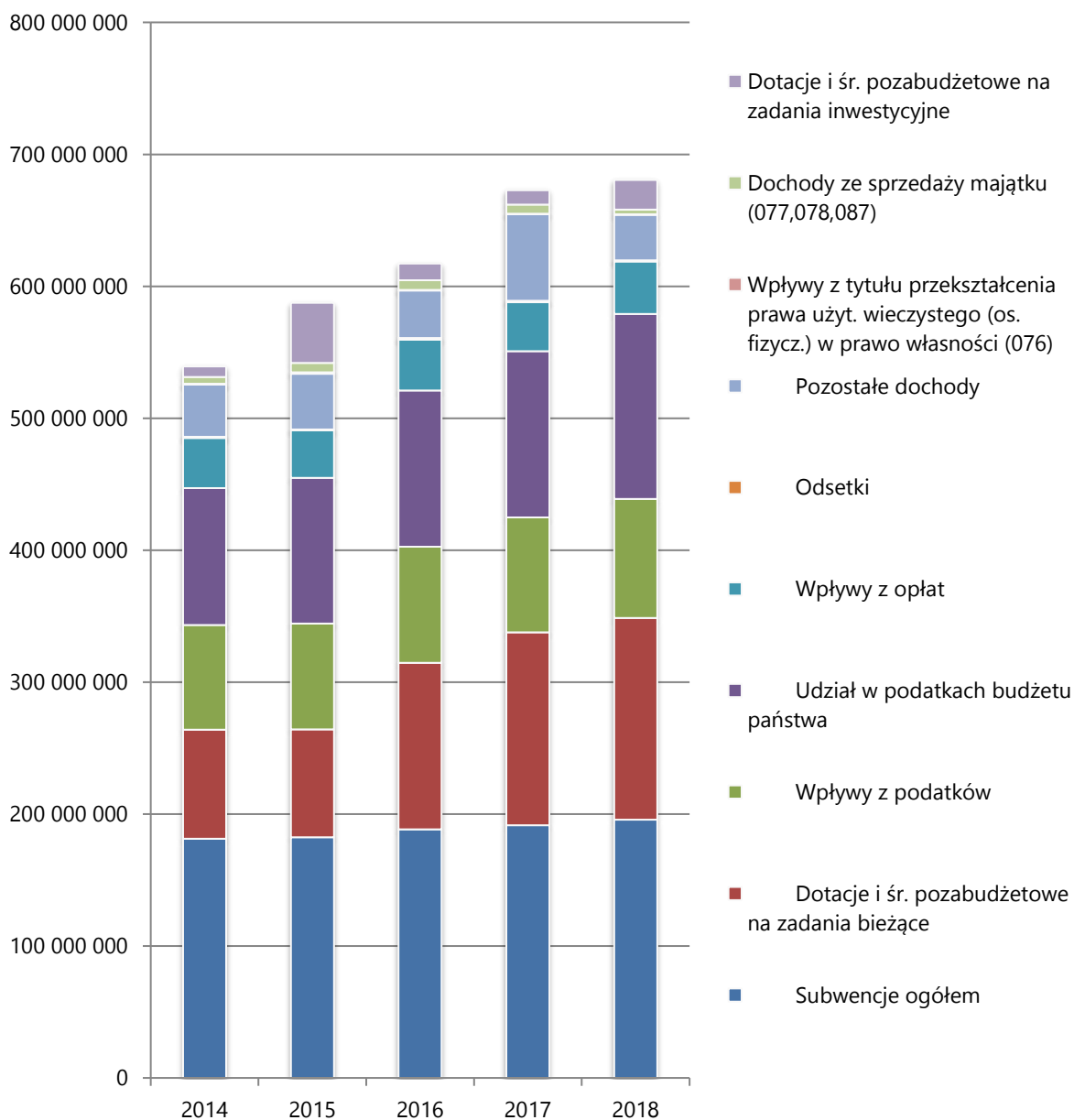
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2013-2018

Dochody Miasta zachowują na przestrzeni ostatnich sześciu lat dość wyraźną tendencję wzrostową.

W strukturze dochodów we wszystkich analizowanych latach największy udział miały dochody bieżące, a wśród nich subwencje i dotacje – ich udział wahał się w granicach od 45,0% do 51,2%.

Kolejnym źródłem, co do wielkości, były dochody własne (udział od 44,9% do 48,5%). Pozostałą część dochodów stanowiły dochody majątkowe – średni udział to 4,3%. W ciągu pięciu analizowanych lat, dochody ogółem jednostki wzrosły o 42%. Na rysunku 2 możemy zobaczyć w ujęciu graficznym dochody Miasta Tarnów dla lat 2014-2018.

Wykres 2. Dochody Miasta w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

2.2. WYDATKI MIASTA W LATACH 2014-2018

Analiza dochodów jednostki samorządu terytorialnego nie jest pełna, bez przedstawienia jej wydatków. Aby osiągnąć możliwie najwierniejszy obraz sytuacji Miasta, należy przyrzeć się zarówno jej dochodom, jak i wydatkom.

W niniejszym rozdziale zwrócono uwagę na analizę wydatków. W tabelach 6-9 zostały przedstawione wydatki z uwzględnieniem większych grup. Zostało to przedstawione – podobnie jak w przypadku dochodów – po pierwsze w ujęciu wartościowym w złotych, po drugie w ujęciu procentowym jako struktura wydatków i po trzecie, jako dynamika zmian wydatków w analizowanych latach 2014-2018.

Analogicznie do dochodów, również wydatki można poddać analizie wg zasady Pareto, jednak ze względu na mnogość i różnorodność paragrafów klasyfikacji wydatków, zdecydowano się je rozpatrywać na poziomie szczegółowości obejmującym działy. Ograniczono się do analizy 20 działów.

Tabela 6 oraz jej odzwierciedlenie na wykresie 3 są zbieżne z zasadą Pareto.

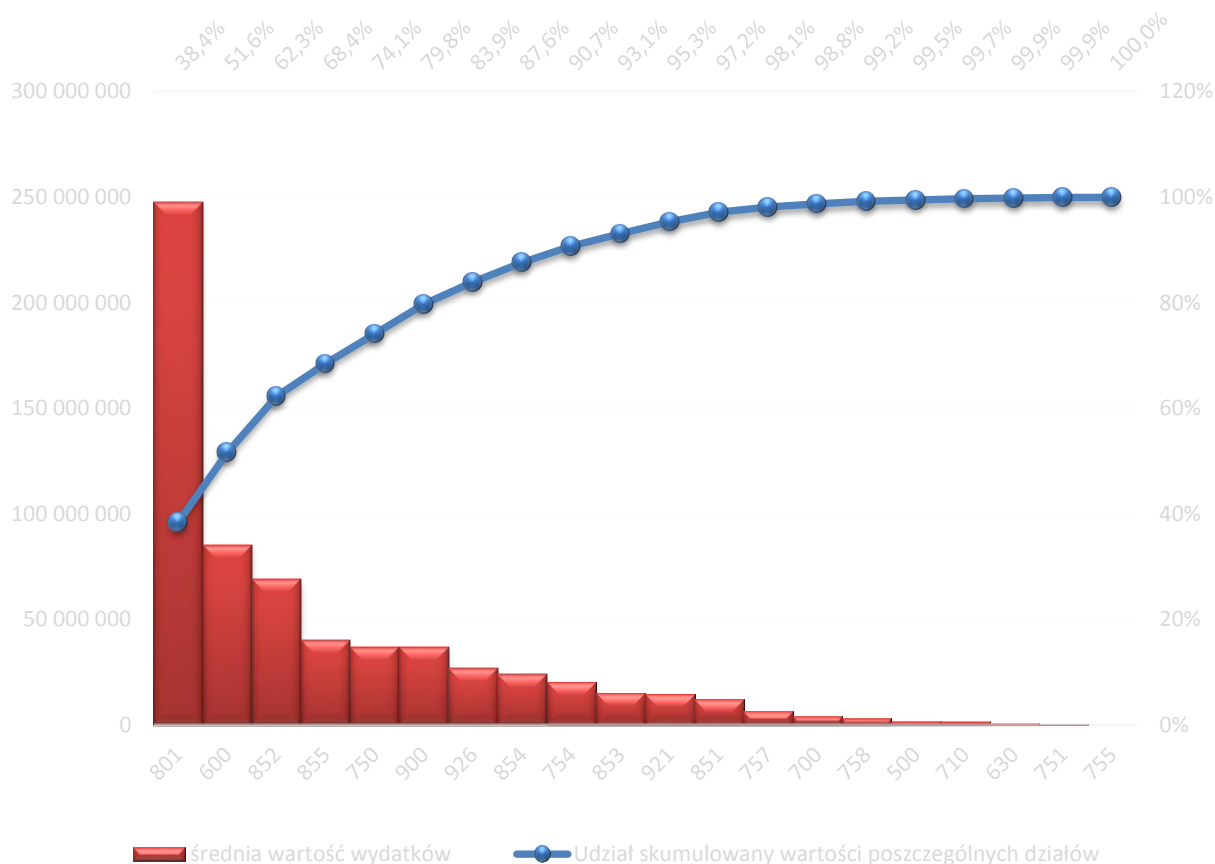
Wydatkami o największym udziale dla Miasta Tarnów są wydatki z działu 801 – Oświata i wychowanie, z działu 600 – Transport i łączność, dalej z działu 852 – Pomoc społeczna, z działu 750 – Administracja publiczna oraz z działu 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Wydatki z wyżej wymienionych pięciu działów generują wydatki wielkości 74%.

Dominacja działu 801 (Oświata i wychowanie) jest typowa dla samorządu na tym szczeblu i wynika z powierzanych mu zadań. Średni poziom wydatków na Oświatę i wychowanie dla Miasta Tarnów w latach 2013-2018 wynosi 38,89%. Wynika z tego, że co trzecia złotówka przeznaczana jest na działalność związaną z oświatą i wychowaniem.

Tabela 6. Analiza wydatków Miasta w latach 2014-2018

Lp.	Paragraf	Opis	średnia wartość wydatków	Udział skumulowany wartości poszczególnych działów	% pozycji wydatków	2014	2015	2016	2017	2018
1	801	Oświata i wychowanie	247 681 288	38,39%	38,4%	224 901 717	236 273 179	246 739 807	250 633 982	279 857 754
2	600	Transport i łączność	85 143 638	51,59%	13,2%	71 762 544	112 859 835	68 247 880	74 918 405	97 929 524
3	852	Pomoc społeczna	68 842 300	62,26%	10,7%	68 392 966	69 192 742	117 378 152	43 396 433	45 851 207
4	855	Rodzina	39 819 192	68,44%	6,2%	0	0	0	97 755 286	101 340 672
5	750	Administracja publiczna	36 614 873	74,11%	5,7%	34 216 495	34 698 610	35 208 706	36 177 246	42 773 309
6	900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	36 493 003	79,77%	5,7%	29 991 662	31 209 766	38 789 396	40 299 470	42 174 723
7	926	Kultura fizyczna i sport	26 783 632	83,92%	4,2%	14 291 849	20 895 454	18 177 301	31 681 576	48 871 982
8	854	Edukacyjna opieka wychowawcza	23 732 133	87,60%	3,7%	20 801 976	22 204 524	23 122 111	25 839 296	26 692 755
9	754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	20 271 458	90,74%	3,1%	18 533 867	18 537 223	19 370 259	20 939 461	23 976 480
10	853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	14 978 200	93,07%	2,3%	13 669 647	13 681 630	14 061 877	11 088 525	22 389 321
11	921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	14 487 731	95,31%	2,2%	10 100 965	11 036 401	11 578 096	13 257 131	26 466 064
12	851	Ochrona zdrowia	11 895 529	97,15%	1,8%	14 430 531	12 783 915	11 449 064	11 263 291	9 550 843
13	757	Obsługa długu publicznego	6 361 501	98,14%	1,0%	7 706 126	5 694 554	5 633 456	5 796 650	6 976 720
14	700	Gospodarka mieszkaniowa	4 008 461	98,76%	0,6%	5 865 620	3 940 537	2 609 345	3 469 294	4 157 512
15	758	Różne rozliczenia	2 958 463	99,22%	0,5%	2 070 941	1 925 096	3 729 922	4 146 448	2 919 910
16	500	Handel	1 718 205	99,49%	0,3%	1 818 001	1 554 865	1 613 019	1 621 874	1 983 267
17	710	Działalność usługowa	1 481 711	99,72%	0,2%	970 296	1 339 596	1 223 180	990 227	2 885 256
18	630	Turystyka	864 271	99,85%	0,1%	767 379	812 151	840 692	884 350	1 016 785
19	751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	515 157	99,93%	0,1%	760 014	826 462	118 058	22 650	848 600
20	755	Wymiar sprawiedliwości	194 275	99,96%	0,0%	0	0	361 946	289 300	320 130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Wykres 3. Analiza wydatków Miasta w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Tabela 7 pokazuje wydatki z rozróżnieniem na wydatki bieżące i wydatki majątkowe w ujęciu wartościowym.

Wydatki bieżące zostały rozdzielone na: dotacje i subwencje, wynagrodzenia i składki od nich naliczane, świadczenia na rzecz osób fizycznych, remonty, zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług, pozostałe wydatki bieżące, odsetki od pożyczek, a także obsługę poręczeń.

Na przestrzeni analizowanych lat można zauważyć, że poszczególne pozycje wydatków bieżących na ogół wzrastały – wyjątkiem są remonty.

Wśród wydatków majątkowych nie zastosowano żadnego uszczegółowienia i przedstawione zostały zbiorczo. Wartości wydatków majątkowych rosły w dwóch cyklach: w latach 2014-2015 oraz w latach 2016-2018. Sytuacja ta jest standardowa w skali kraju i ma związek ze specyfiką wydatkowania funduszy unijnych wykorzystywanych przy realizacji projektów inwestycyjnych.

Tabela 7. Wydatki Miasta w latach 2014-2018 (dane w PLN)

	2014	2015	2016	2017	2018
WYDATKI BIEŻĄCE:	488 872 181	501 722 025	564 644 417	607 472 363	649 325 056
Dotacje i subwencje	41 261 225	42 437 102	49 440 589	55 287 277	61 224 276
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	263 304 731	268 265 016	276 855 558	286 669 967	311 332 892
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	42 372 759	42 357 443	86 050 075	102 520 067	105 390 075
Remonty	11 953 900	13 123 822	17 317 198	21 601 978	20 888 365
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	86 159 086	89 204 289	94 227 489	98 742 588	106 159 647
Pozostałe wydatki bieżące	36 114 353	40 639 798	35 120 052	36 853 836	37 353 081
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	7 706 126	5 694 554	5 633 456	5 796 650	6 976 720
Obsługa poręczeń	0	0	0	0	0
WYDATKI MAJĄTKOWE:	52 249 071	98 614 367	55 664 364	67 073 584	139 845 435
WYDATKI RAZEM	541 121 252	600 336 392	620 308 781	674 545 947	789 170 491

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

W tabeli 8 została przedstawiona struktura wydatków Miasta Tarnów.

Wydatki bieżące mają dużo większy udział w wydatkach ogółem – na przestrzeni lat 2014-2018 średnio 87,5% – niż wydatki majątkowe. Te natomiast w analogicznym okresie kształtowały się średnio na poziomie 12,5%.

Najmniejszy udział wydatków majątkowych wynosił 9,0% w roku 2016, a największy ich udział odnotowano w roku 2018 i było to 17,7% całości wydatków.

Spośród wydatków bieżących największe znaczenie mają wynagrodzenia i składki od nich naliczane. W przypadku samorządów jest to typowe zjawisko. Wydatki związane z wynagrodzeniami kształtowały się średnio na poziomie 44,0% dla lat 2014-2018.

Tabela 8. Struktura wydatków Miasta w latach 2014-2018 (w %)

	2014	2015	2016	2017	2018
WYDATKI BIEŻĄCE:	90,3%	83,6%	91,0%	90,1%	82,3%
Dotacje i subwencje	7,6%	7,1%	8,0%	8,2%	7,8%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	48,7%	44,7%	44,6%	42,5%	39,5%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	7,8%	7,1%	13,9%	15,2%	13,4%
Remonty	2,2%	2,2%	2,8%	3,2%	2,6%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	15,9%	14,9%	15,2%	14,6%	13,5%
Pozostałe wydatki bieżące	6,7%	6,8%	5,7%	5,5%	4,7%
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	1,4%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Obsługa poręczeń	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
WYDATKI MAJĄTKOWE:	9,7%	16,4%	9,0%	9,9%	17,7%
WYDATKI RAZEM	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

W tabeli 9 przedstawiającej dynamikę wydatków w latach 2014-2018 można zauważyć, które z pozycji na przełomie lat zmieniły swoje wartości.

Największy wzrost wydatków odnotowano w pozycji świadczeń na rzecz osób fizycznych – co jest bezpośrednim wynikiem wprowadzenia programu „Rodzina 500+” i realizacji przepływów finansowych z nim związanych. Drugą pod względem wielkości zmianą jest wzrost wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, co ma związek z wieloletnim spadkiem bezrobocia i wynikającą z tego bardzo dobrą dla pracowników sytuacją na rynku pracy.

Spadek wartości wydatków odnotowano w przypadku odsetek od pożyczek, kredytów i papierów wartościowych, co jest wynikiem znaczącego obniżenia poziomu stóp procentowych w Polsce i na świecie.

Poziom wzrost wydatków ogółem w roku 2018 odnoszący się do końca roku 2013, osiągnął wartość 46,5%. W analogicznym okresie dochody ogółem wzrosły o 42%. Oznacza to, że przyrost wydatków jest szybszy niż przyrost dochodów. Jest to zjawisko niekorzystne dla Miasta Tarnów. Sytuacja ta wymusza konieczność poszukiwania nowych źródeł dochodów lub ograniczania wydatków, co często jest dość trudne. Z wielu wydatków samorządowych nie można po prostu zrezygnować.

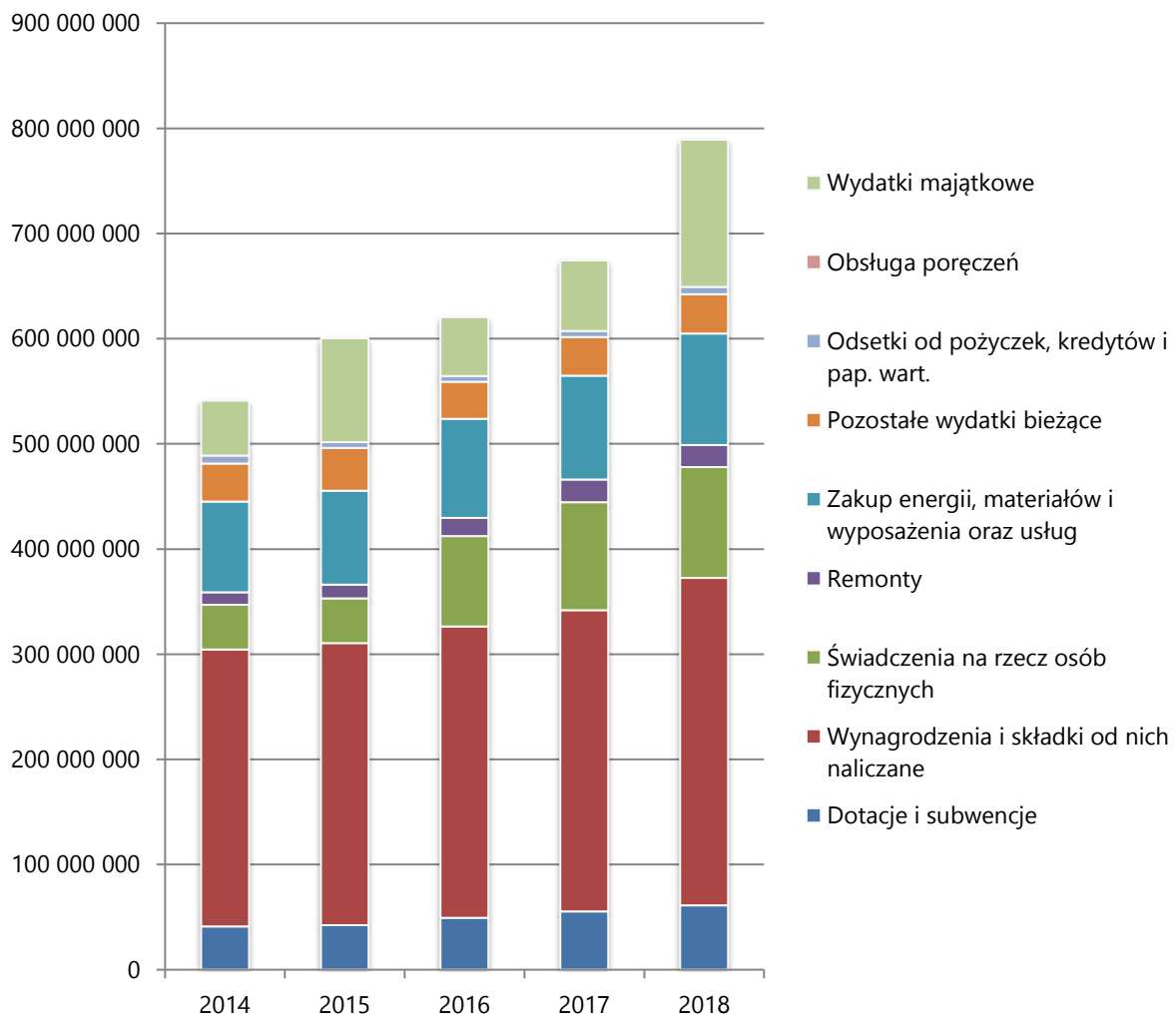
Tabela 9. Dynamika wydatków Miasta w latach 2013-2018 (w %)

	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/201 8	2018/201 3
WYDATKI BIEŻĄCE:	101,7%	102,6%	112,5%	107,6%	106,9%	135,0%
Dotacje i subwencje	103,0%	102,8%	116,5%	111,8%	110,7%	152,8%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	102,9%	101,9%	103,2%	103,5%	108,6%	121,6%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	101,8%	100,0%	203,2%	119,1%	102,8%	253,1%
Remonty	75,1%	109,8%	132,0%	124,7%	96,7%	131,3%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	104,8%	103,5%	105,6%	104,8%	107,5%	129,1%
Pozostałe wydatki bieżące	100,2%	112,5%	86,4%	104,9%	101,4%	103,6%
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	86,0%	73,9%	98,9%	102,9%	120,4%	77,9%
WYDATKI MAJĄTKOWE:	62,1%	113,7%	138,7%	142,2%	87,6%	122,2%
WYDATKI RAZEM	90,3%	188,7%	56,4%	120,5%	208,5%	241,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2013-2018

Na wykresie 4 przedstawione zostały wydatki ogółem w ujęciu graficznym.

Wykres 4. Wydatki Miasta w latach 2013-2018

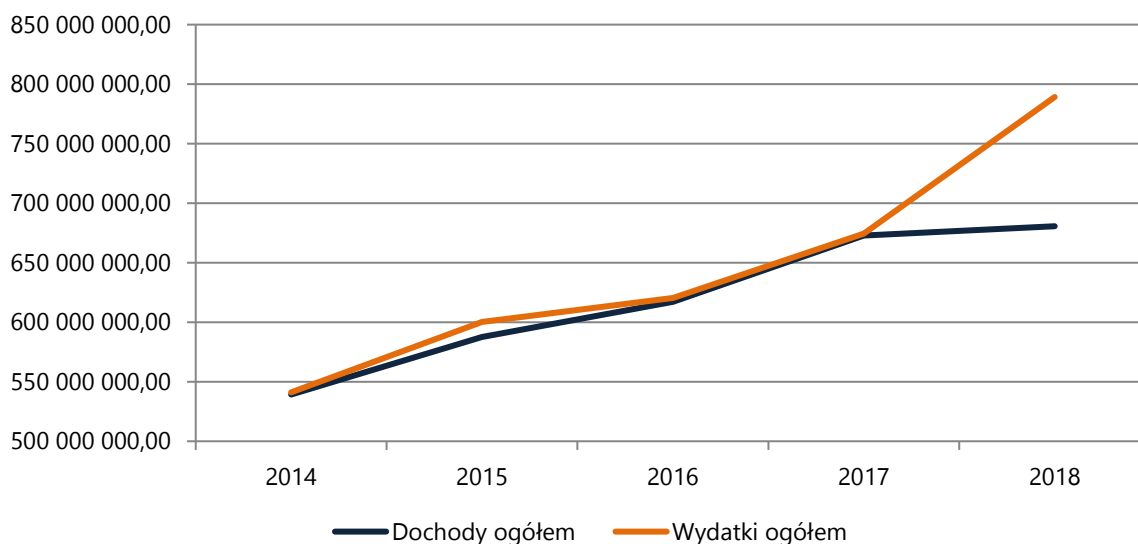

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

2.3. ANALIZA WZAJEMNYCH RELACJI MIĘDZY DOCHODAMI I WYDATKAMI

W całym badanym okresie wydatki przekraczały wielkość dochodów Miasta, co można zaobserwować na poniższym wykresie

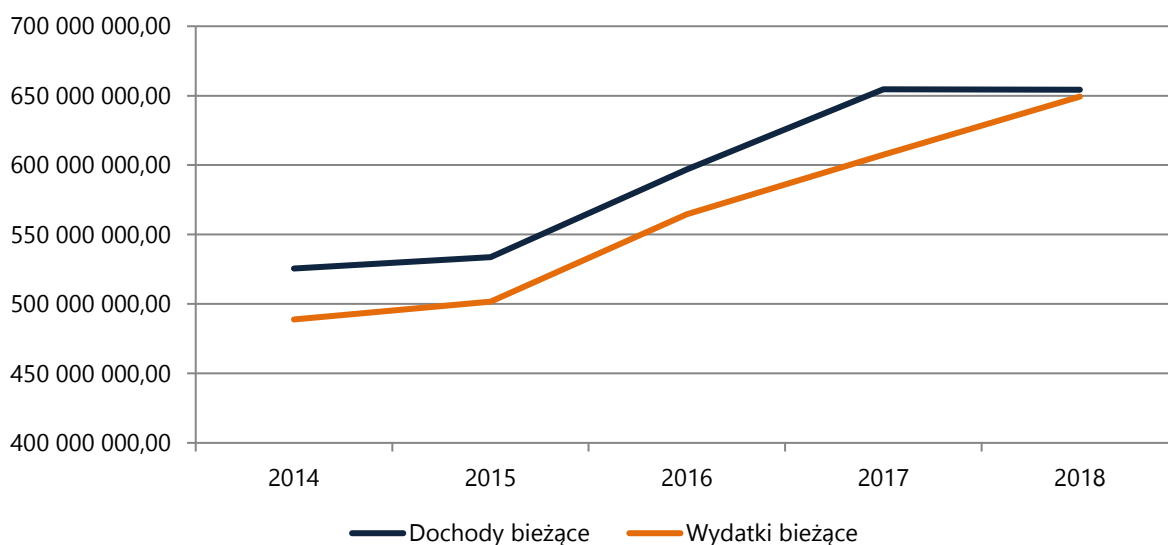
Wykres 5. Dochody i wydatki miasta Tarnów w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Co jednak istotne, różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi w całym okresie była dodatnia, co przedstawia następujący wykres.

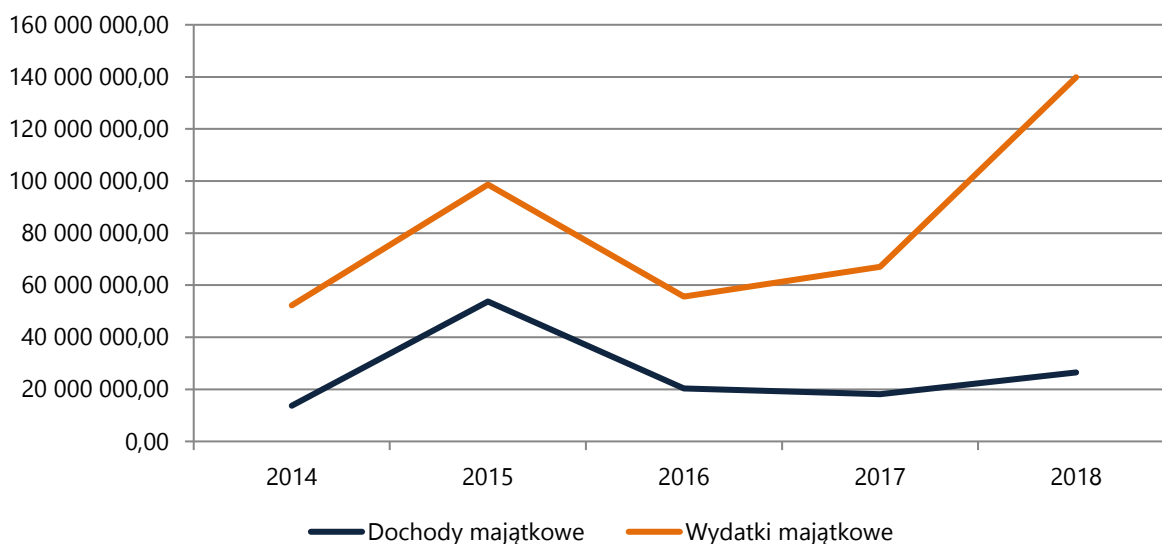
Wykres 6. Dochody bieżące i wydatki bieżące miasta Tarnów w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

W okresie 2014-2018 miasto prowadziło wiele inwestycji majątkowych na kwotę przekraczającą 400 mln PLN, co było głównym powodem zwiększającego się deficytu budżetowego. Porównanie tych kategorii dochodów i wydatków przedstawione zostało na kolejnym wykresie.

Wykres 7. Dochody majątkowe i wydatki majątkowe miasta Tarnów w latach 2014-2018

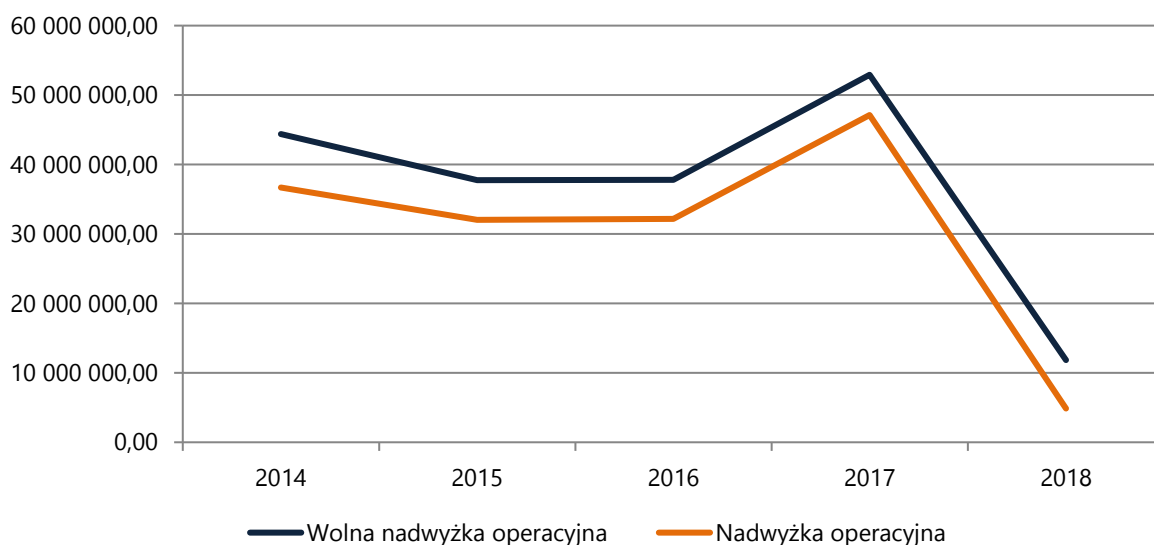

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

2.4. NADWYŻKI OPERACYJNE ORAZ WOLNE NADWYŻKI OPERACYJNE W LATACH 2014-2018

Oprócz powyższych relacji dochodów i wydatków, bardzo ważne z punktu widzenia zarządzania miastem jest zarządzanie wolną nadwyżką operacyjną, czyli wielkością budżetową równą nadwyżce operacyjnej przy założeniu zerowego kosztu obsługi długu. Porównanie nadwyżki operacyjnej z wolną nadwyżką operacyjną zostało przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 8. Nadwyżki operacyjne oraz wolne nadwyżki operacyjne miasta Tarnów w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

3. ANALIZA NADWYŻEK OPERACYJNYCH

3.1. ANALIZA CZYNNIKÓW KSZTAŁTUJĄCYCH NADWYŻKI OPERACYJNE

Poniższe tabele przedstawiają najważniejsze dane finansowe oraz wybrane wskaźniki budżetowe, które w naszej opinii przedstawiają pełną sytuację budżetową Miasta.

Tabela 10. Dane finansowe w mln PLN

	2014	2015	2016	2017	2018
Dochody ogółem (1+4a)	539,27	587,49	617,14	672,77	680,62
Wydatki ogółem (2+4b)	541,12	600,34	620,31	674,55	789,17
1. Dochody bieżące (1a+1b+1c+1d)	525,56	533,76	596,82	654,59	654,19
a. Dochody podatkowe, w tym:	183,19	190,73	206,43	213,06	230,40
- PIT	98,35	104,65	111,48	119,51	132,00
- CIT	5,52	5,92	6,91	6,56	8,20
- Podatki lokalne	79,31	80,16	88,04	86,99	90,20
b. Transfery bieżące (dotacje i subwencje)	263,92	264,19	314,62	337,82	348,61
c. Opłaty i pozostałe dochody operacyjne	77,47	78,24	74,50	102,64	74,26
d. Dochody finansowe	0,98	0,59	1,27	1,07	0,91
2. Wydatki bieżące (2a+2b+2c+2d)	488,87	501,72	564,64	607,47	649,33
a. Wynagrodzenia i pochodne	263,30	268,27	276,86	286,67	311,33
b. Poręczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c. Odsetki	7,71	5,69	5,63	5,80	6,98
d. Pozostałe	217,86	227,76	282,16	315,01	331,02
3. Nadwyżka operacyjna (1-2)	36,68	32,03	32,18	47,12	4,86
4. Wolna nadwyżka operacyjna (3+2c)	44,39	37,73	37,81	52,92	11,84
5. Bilans majątkowy (4a-4b)	-38,54	-44,88	-35,34	-48,90	-113,41
a. Dochody majątkowe, w tym:	13,71	53,73	20,32	18,17	26,44
- dotacje na inwestycje	8,03	45,54	12,63	10,94	22,59
b. Wydatki majątkowe	52,25	98,61	55,66	67,07	139,85
6. Nadwyżka / deficyt (3+4)	-1,85	-12,85	-3,16	-1,78	-108,55
7. Zmiana zadłużenia netto (6a-6b)	-0,66	10,85	-0,02	22,76	91,64
a. Nowe zadłużenie	33,29	38,00	38,97	53,22	137,99
b. Spłata zadłużenia	33,95	27,15	38,99	30,45	46,34
7.1. Pozostałe przychody	20,62	18,10	16,65	13,50	34,48
7.2. Pozostałe rozchody	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Wynik budżetu ogółem (5+6+7.1-7.2)	18,10	16,10	13,47	34,48	17,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Tabela 11. Zadłużenie w mln PLN

ZADŁUŻENIE	2014	2015	2016	2017	2018
Zadłużenie bezpośrednie	230,49	241,24	240,89	263,65	355,15
+ Inne zobowiązania dłużne	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01
Zadłużenie ogółem	230,51	241,25	240,90	263,67	355,16
- Wolne środki (nadwyżka z lat ubiegłych)	20,62	18,10	16,65	13,50	34,48
Zadłużenie ogółem netto	209,90	223,16	224,25	250,17	320,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Tabela 12. Wybrane wskaźniki budżetowe

WSKAŹNIK	2014	2015	2016	2017	2018
Nadwyżka operacyjna netto / Dochody bieżące netto	8,28%	6,96%	6,14%	7,93%	1,67%
Nadwyżka operacyjna / Dochody bieżące	6,98%	6,00%	5,39%	7,20%	0,74%
Nadwyżka (deficyt) / Dochody ogółem	-0,34%	-2,19%	-0,51%	-0,26%	-15,95%
Wynik budżetu ogółem / Dochody ogółem	3,36%	2,74%	2,18%	5,13%	2,58%
Wolna nadwyżka operacyjna / Dochody ogółem	8,23%	6,42%	6,13%	7,87%	1,74%
Zmiana nadwyżki operacyjnej (zmiana w ciągu roku)	19,26%	-12,68%	0,46%	46,43%	-89,69%
Zmiana dochodów własnych (zmiana w ciągu roku)	4,01%	3,91%	4,37%	11,77%	-4,50%
Zmiana zadłużenia bezpośredniego (zmiana w ciągu roku)	-0,51%	4,66%	-0,15%	9,45%	34,71%
Zmiana zadłużenia ogółem (zmiana w ciągu roku)	-0,51%	4,66%	-0,15%	9,45%	34,71%
Odsetki zapłacone / Nadwyżka operacyjna netto	17,75%	15,33%	15,42%	11,18%	63,86%
Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Dochody własne	15,58%	11,82%	15,39%	11,19%	17,23%
Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Dochody bieżące	7,93%	6,15%	7,48%	5,54%	8,15%
Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Wolna nadwyżka operacyjna	93,85%	87,05%	118,02%	68,50%	450,46%
Zadłużenie bezpośrednie / Dochody bieżące	43,86%	45,20%	40,36%	40,28%	54,29%
Zadłużenie ogółem / Dochody bieżące	43,86%	45,20%	40,36%	40,28%	54,29%
Zadłużenie bezpośrednie / Nadwyżka operacyjna (lata)	6,28	7,53	7,49	5,60	73,07
Zadłużenie ogółem / Dochody własne	86,23%	86,86%	83,10%	81,38%	114,78%
Zadłużenie bezpośrednie / Dochody własne	86,22%	86,85%	83,10%	81,37%	114,78%
Indywidualny Wskaźnik Zadłużenia na podstawie artykułu 243 ustawy o finansach publicznych	8,11%	7,94%	7,20%	6,94%	7,03%
Dochody podatkowe / Dochody bieżące	34,86%	35,73%	34,59%	32,55%	35,22%
Podatki lokalne / Dochody podatkowe ogółem	43,30%	42,03%	42,65%	40,83%	39,15%
Otrzymane transfery bieżące / Dochody bieżące	50,22%	49,50%	52,72%	51,61%	53,29%
Dochody bieżące / Dochody ogółem	97,46%	90,85%	96,71%	97,30%	96,12%
Dochody własne / Dochody ogółem	49,57%	47,28%	46,97%	48,16%	45,46%
Wydatki na wynagrodzenia / (Wydatki bieżące - Odsetki zapłacone)	54,72%	54,08%	49,53%	47,65%	48,47%

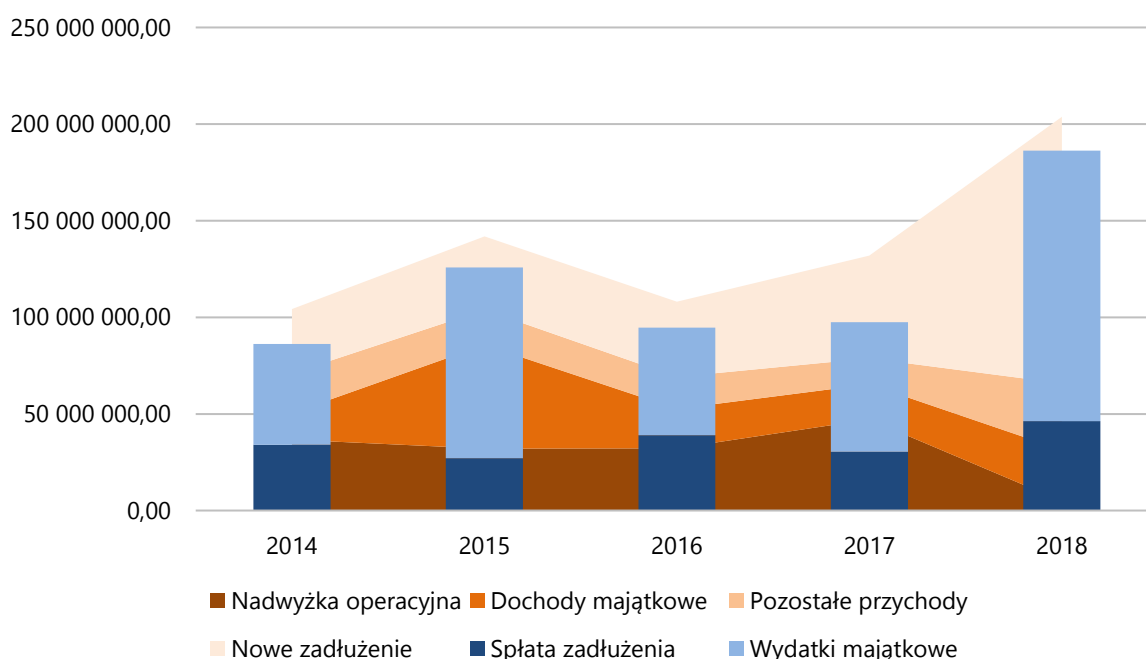
WSKAŹNIK	2014	2015	2016	2017	2018
Transfery bieżące / (Wydatki bieżące - Odsetki zapłacone)	54,85%	53,26%	56,28%	56,15%	54,27%
Wydatki majątkowe / Wydatki ogółem	9,66%	16,43%	8,97%	9,94%	17,72%
Odsetki / Średni stan długu	3,33%	2,41%	2,34%	2,30%	2,25%
Nadwyżka operacyjna / Wydatki majątkowe	70,21%	32,48%	57,81%	70,25%	3,48%
Dochody majątkowe / Wydatki majątkowe	26,24%	54,49%	36,50%	27,09%	18,91%
Zmiana zadłużenia netto / Wydatki majątkowe	-2,26%	10,90%	-0,63%	33,93%	65,43%
Nadwyżka (deficyt) / Wydatki majątkowe	-3,55%	-13,03%	-5,68%	-2,65%	-77,62%
(Nadwyżka operacyjna + Dochody majątkowe) / Wydatki majątkowe	96,45%	86,97%	94,32%	97,35%	22,38%
Zadłużenie ogółem / Nadwyżka operacyjna (lata)	6,28	7,53	7,49	5,60	73,07
Zadłużenie ogółem / Wolna nadwyżka operacyjna	519,30%	639,46%	637,09%	498,24%	3000,40%
Obsługa zadłużenia / (Wolna nadwyżka operacyjna + Nadwyżka z lat ubiegłych)	64,09%	58,83%	81,94%	54,58%	115,12%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

3.2. ANALIZA ZMIAN NADWYŻEK OPERACYJNYCH

Poniższy wykres w sposób zagregowany ilustruje wpływ zmiany nadwyżki operacyjnej na sytuację finansową miasta. Wpływy do budżetu są na nim ukazane w formie skumulowanego wykresu warstwowego, natomiast wydatki i rozchody są przedstawione w postaci skumulowanego wykresu słupkowego.

Wykres 9. Przepływy finansowe w budżecie Miasta w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Nadwyżka operacyjna jest różnicą między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, wydatki bieżące gminy muszą być finansowane w całości z dochodów bieżących, wolnych środków i nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych. Jako że wielkość zrealizowanych przepływów budżetowych wykonanych w ciągu roku często różni się od planu, jednostki samorządu terytorialnego są przez to zobligowane do utrzymywania dodatniej nadwyżki operacyjnej, pełniącej rolę buforu bezpieczeństwa. Nadwyżka operacyjna jest najmniej rygorystyczną kategorią środków budżetowych pod względem możliwości wydatkowania, ponieważ nie ma żadnego określonego z góry celu, na który musi być ona przeznaczona.

Drugą kategorią dotyczącą wpływów do budżetu jednostki są dochody majątkowe, a więc wszelkie dochody związane z dotacjami i subwencjami niezwiązanymi z bieżącymi wydatkami, oraz dochody mające związek z posiadaniem przez samorząd majątkiem.

Trzecią z ukazanych kategorii wpływów budżetowych jest nowe zadłużenie. Zgodnie z art. 89 ustawy o finansach publicznych, jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać kredyty i pożyczki, a także emitować papiery wartościowe w następujących celach:

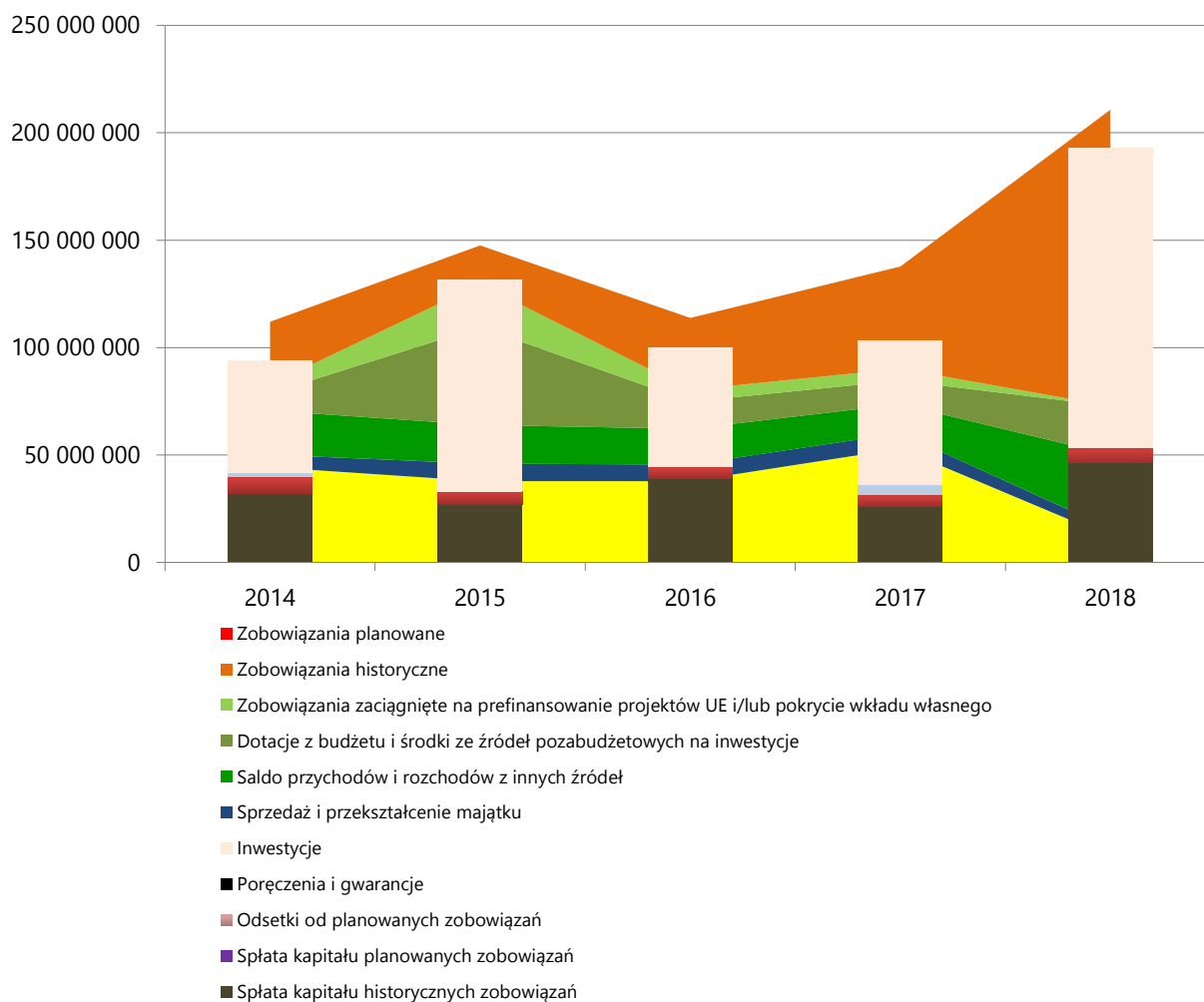
1. Pokrycia występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
2. Finansowania planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
3. Spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych pożyczek i kredytów;
4. Wyprzedzającego finansowania działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Ostatnią kategorią wpływów są pozostałe przychody, do których zalicza się na przykład nadwyżka z lat ubiegłych lub przychody związane z prywatyzacją majątku samorządu.

Na wykresie przedstawione zostały kategorie budżetowe, których koszty gmina pokrywa z posiadanych środków. Zdecydowanie największą pozycją są wydatki majątkowe (najczęściej są to inwestycje). Drugą kategorią przedstawioną na wykresie są środki przeznaczone na spłatę zadłużenia jednostki, ostatnią zaś pozostałe rozchody.

4. ANALIZA ZADŁUŻENIA W LATACH 2014-2018

Wykres 10. Nadwyżka operacyjna, zmiana zadłużenia oraz cele wydatkowania uzyskanych środków

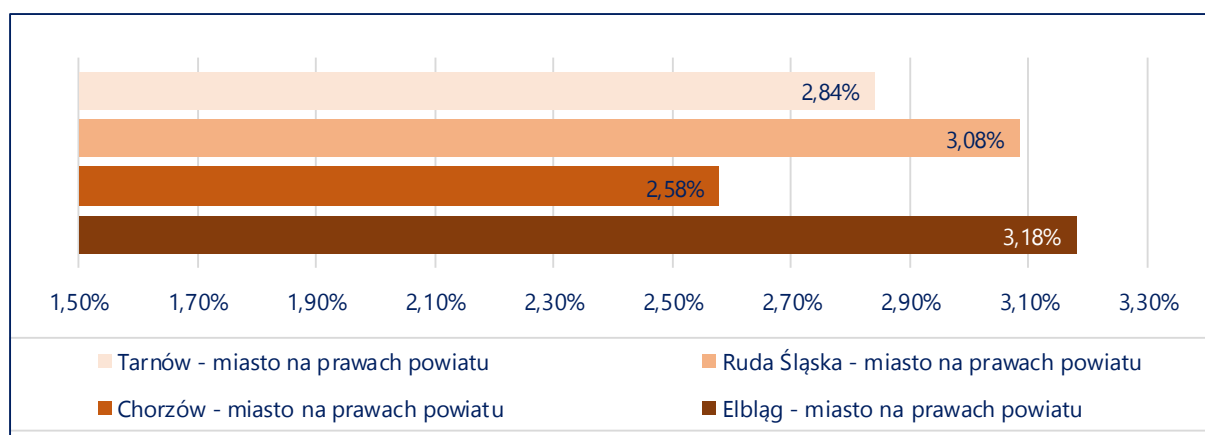

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Powyższy wykres wskazuje, że w latach 2014-2018 Miasto nie miało problemów z obsługą zadłużenia pomimo wysokich nakładów na wydatki majątkowe. Istotny jest jednak widoczny wzrost udziału finansowania zwrotnego w realizacji projektów inwestycyjnych przez Miasto w latach 2017-2018.

5. ANALIZA WSKAŹNIKOWA – PORÓWNANIE KSZTAŁTOWANIA SIĘ WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW JST Z INNYMI SAMORZĄDAMI - MIASTO NA TLE PORÓWNYWALNYCH SAMORZĄDÓW

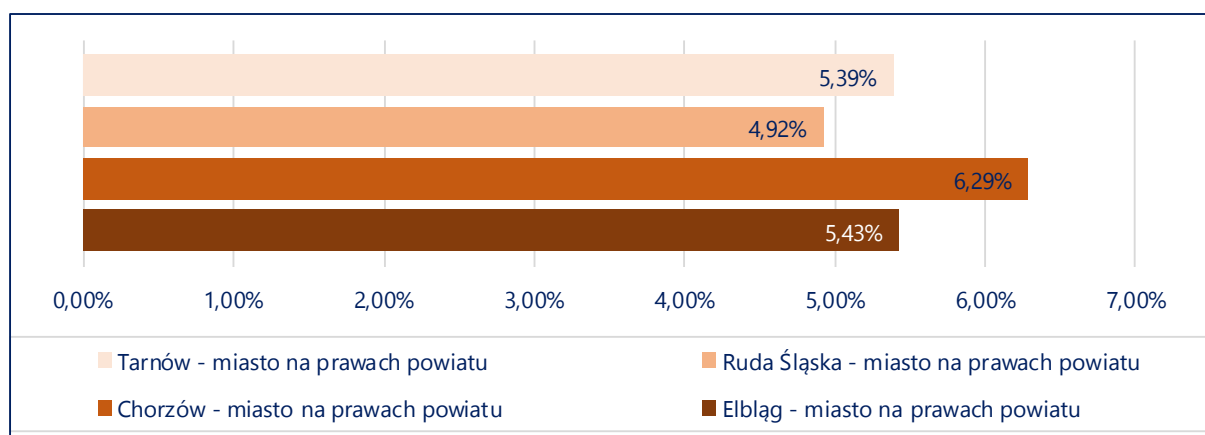
Wykres 11. Koszt długu JST (Odsetki / Średni stan długu)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Koszt długu jest bezpośrednim wskaźnikiem jak rynek ocenia wiarygodność kredytową samorządu. Często jest to jednak subiektywna opinia pracownika banku – stąd często pojawiają się rozbieżności między ofertami różnych instytucji finansowych. Jest to sytuacja niedopuszczalna, ponieważ koszt długu decyduje o realnych pieniądzach, jakie płaci gmina w sytuacji, gdy realizuje inwestycje, w których zaangażowany jest kapitał obcy. Koszt długu może być pochodną kondycji finansowej samorządu jak i z wielkości już zaciągniętego zadłużenia. Jest także pochodną niskiej transparentności w sektorze finansów publicznych. Jest sztywnym wydatkiem w budżecie gminy, ogranicza, więc możliwości inwestycyjne gminy.

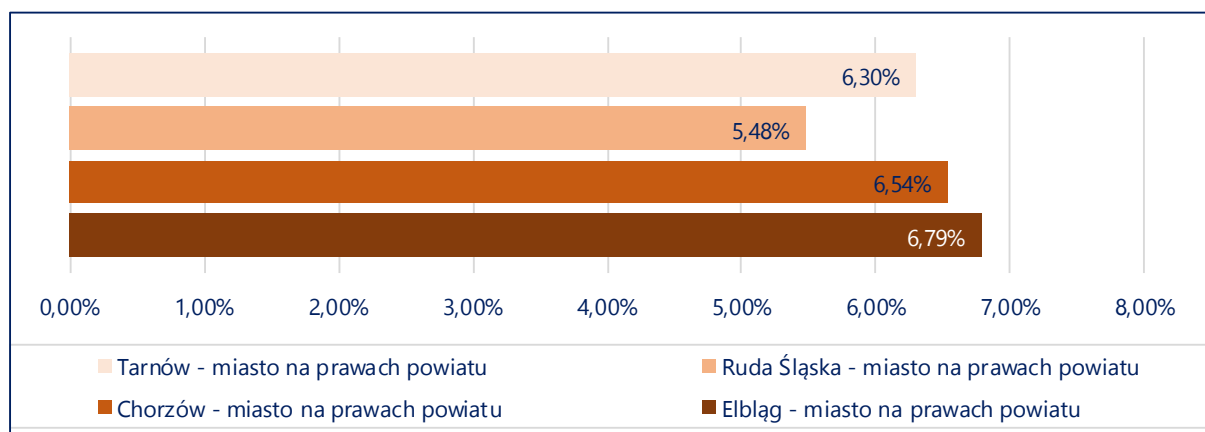
Wykres 12. Nadwyżka operacyjna / Dochody bieżące

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Nadwyżka operacyjna jest bardzo istotnym wskaźnikiem z punktu widzenia ustawy o finansach publicznych. Porównanie jej do dochodów bieżących daje nam pewien obraz na temat tego, w jakim stopniu JST może zareagować na nagłe zmiany na rynku bez potrzeby szukania mniej optymalnych źródeł finansowania, jak na przykład szybka wyprzedaż majątku.

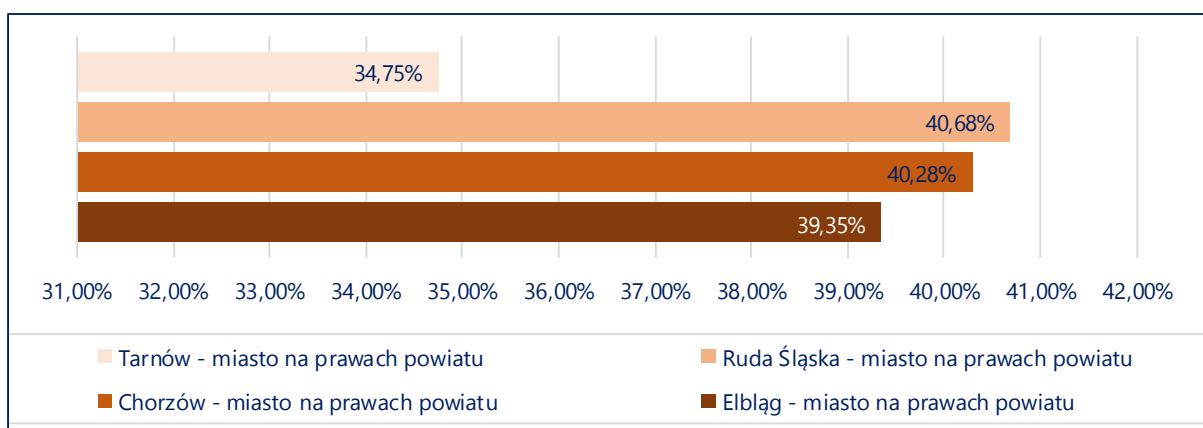
Wykres 13. Środki operacyjne / Dochody ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Porównanie środków operacyjnych do dochodów ogółem jest jeszcze ogólniejszym wskaźnikiem – pokazuje w jakim stopniu JST może dostosowywać swój budżet do zmieniającej się sytuacji na rynku.

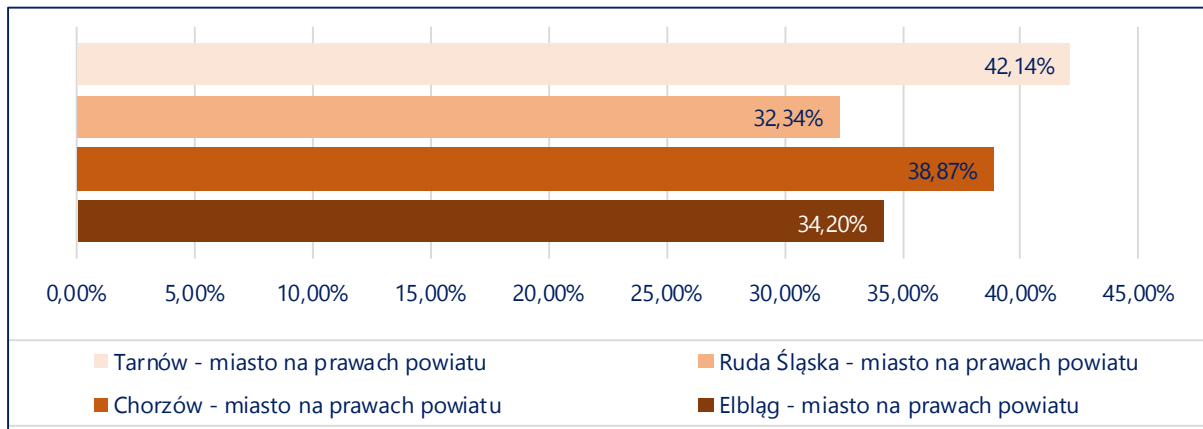
Wykres 14. Dochody podatkowe ogółem / Dochody bieżące

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Im mocniej JST jest uzależniona od podatków, tym silniej wpływa na nią ryzyko polityczne, jednak z drugiej jednak strony przy stabilnej sytuacji jest to jedno z najpewniejszych źródeł dochodu. Dochody podatkowe są, bowiem bardzo słabo uzależnione od sytuacji gospodarczej na świecie, a więc nie będą istotnie spadały w chwilach, gdy aktywność gospodarcza maleje a co za tym idzie rosną koszty zadłużenia. Ma to silnie stabilizujący wpływ na sytuację kredytową samorządu.

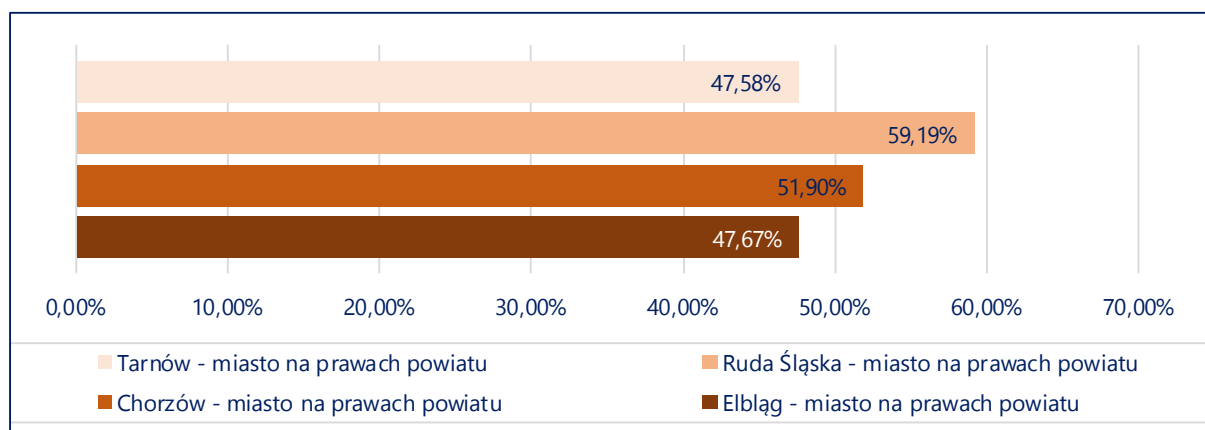
Wykres 15. Podatki lokalne / Dochody podatkowe ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Wskaźnik podatków lokalnych do dochodów podatkowych ogółem jest krokiem dalej względem wskaźnika podatków do dochodów bieżących – pozwala orzec, jaką część dochodów podatkowych stanowią podatki płacone przez mieszkańców samorządu, czyli najstabilniejsza część tej kategorii dochodów.

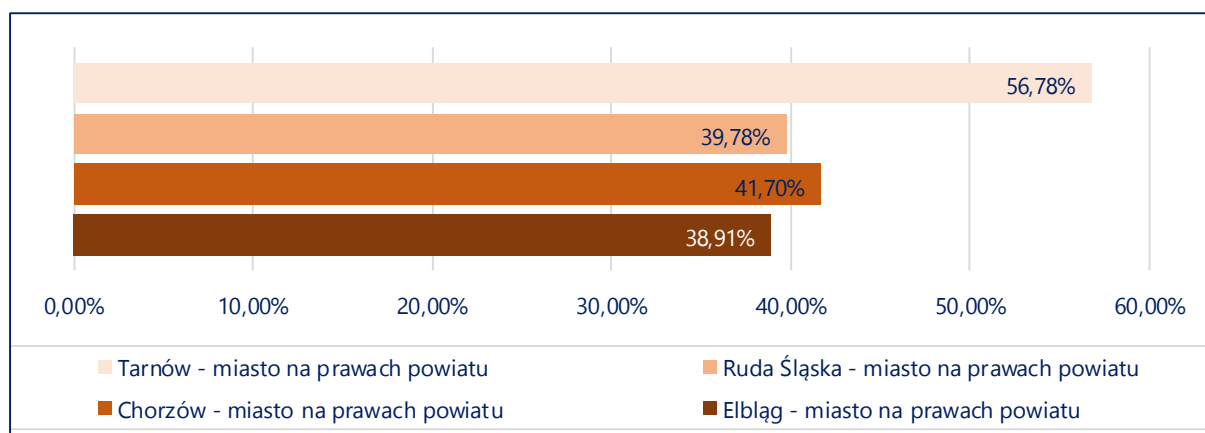
Wykres 16. Dochody własne / Dochody ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Powyższy wskaźnik pozwala określić udział dochodów niestanowiących subwencji i dotacji w dochodach ogółem. Jest to kolejny ze wskaźników dających informację na temat niezależności budżetu gminy względem sytuacji politycznej w kraju.

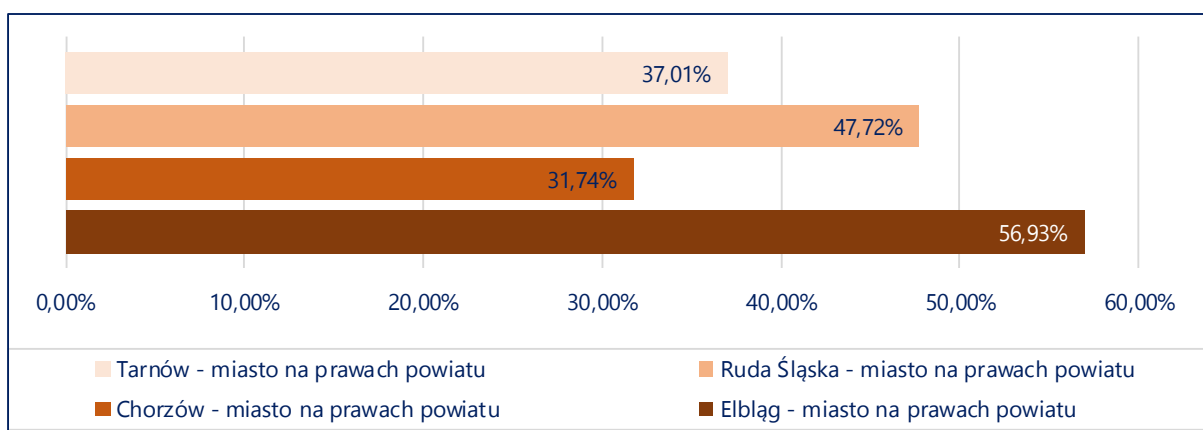
Wykres 17. Nadwyżka operacyjna / Wydatki majątkowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Z powyższego wykresu odczytać można istotne zróżnicowanie stosunku kwot nadwyżek operacyjnych do ponoszonych wydatków majątkowych. Powyższy wskaźnik pozwala określić, jaką część wydatków majątkowych jest w stanie pokryć dany samorząd z uzyskanej nadwyżki operacyjnej.

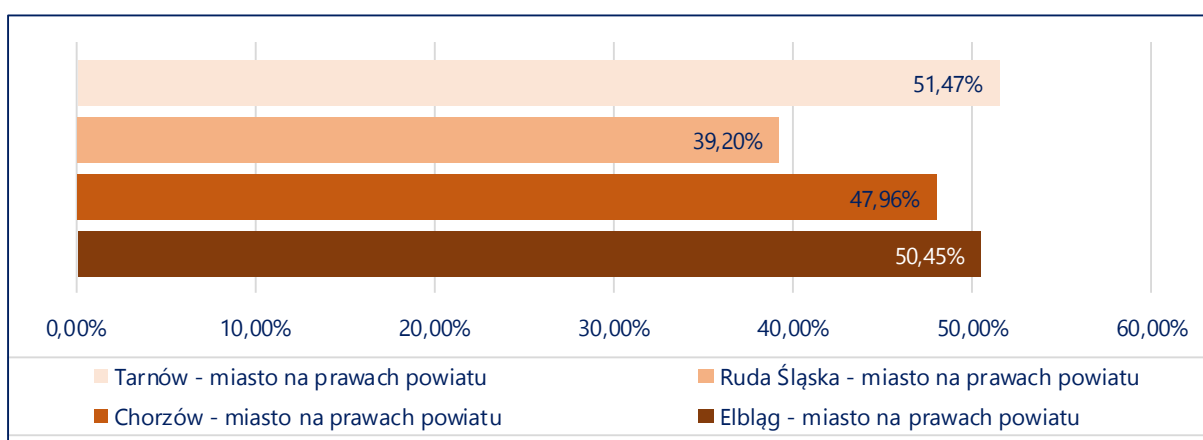
Wykres 18. Dochody majątkowe / Wydatki majątkowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Wydatki majątkowe są niezbędne dla długoterminowego wzrostu dobrobytu mieszkańców, są więc jedną z kluczowych kategorii wydatków. Warto jednak przyrzeć się, jak wpływają one na budżet samorządu – jaka część z nich jest pokrywana przez zyski z poprzednich inwestycji lub dotacje państwowe, będące odwzorowaniem wartości dodanej tej inwestycji dla przyszłości kraju.

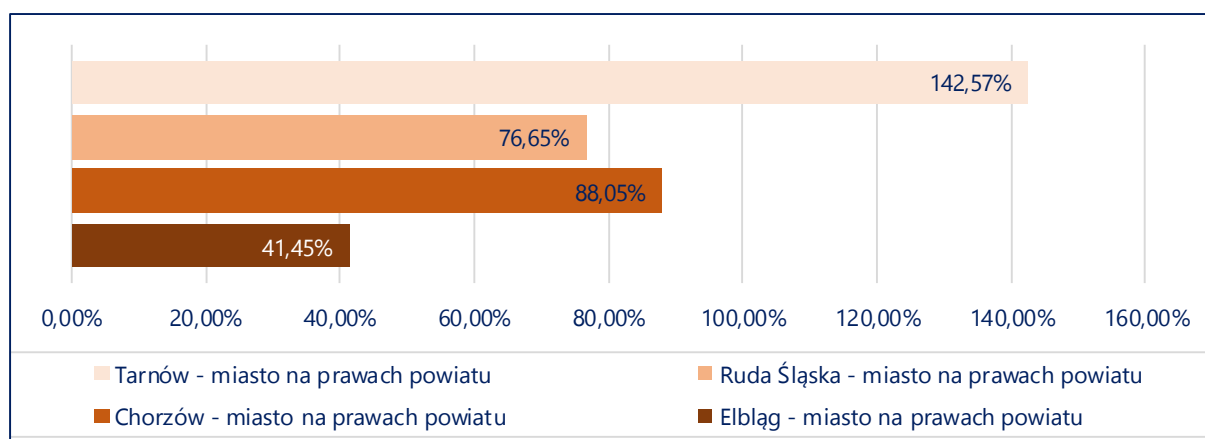
Wykres 19. Otrzymane transfery bieżące / Dochody bieżące

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Powyższy wskaźnik prezentuje udział transferów w dochodach samorządu. Transfery bieżące są dużo mniej pewnym źródłem finansowania gminy niż dochody własne – zależą one bowiem od aktualnej polityki rządu. Wskaźnik ten jest miarą niezależności finansowej samorządu – im jest on niższy, tym sytuacja finansowa samorządu jest mniej uzależniona od czynników zewnętrznych.

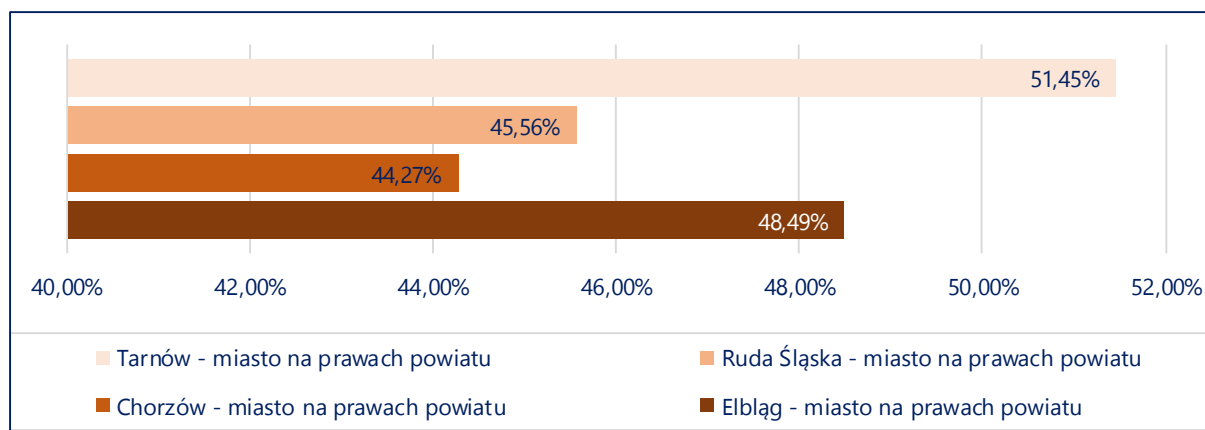
Wykres 20. Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Środki operacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Analiza możliwości obsługi zadłużenia bezpośredniego jest krytyczna z punktu widzenia naszej analizy. Powyższy wskaźnik pozwala nam ocenić elastyczność z jaką gmina jest w stanie dostosować się do zmieniającej się sytuacji na rynku kredytowym. Jeśli jest on wysoki, jest to sygnał, że w sytuacji pogorszenia warunków obsługi długów, samorząd będzie miał większe problemy z obsługą bieżącego długu.

Wykres 21. Wydatki na wynagrodzenia / (Wydatki bieżące – Odsetki zapłacone)

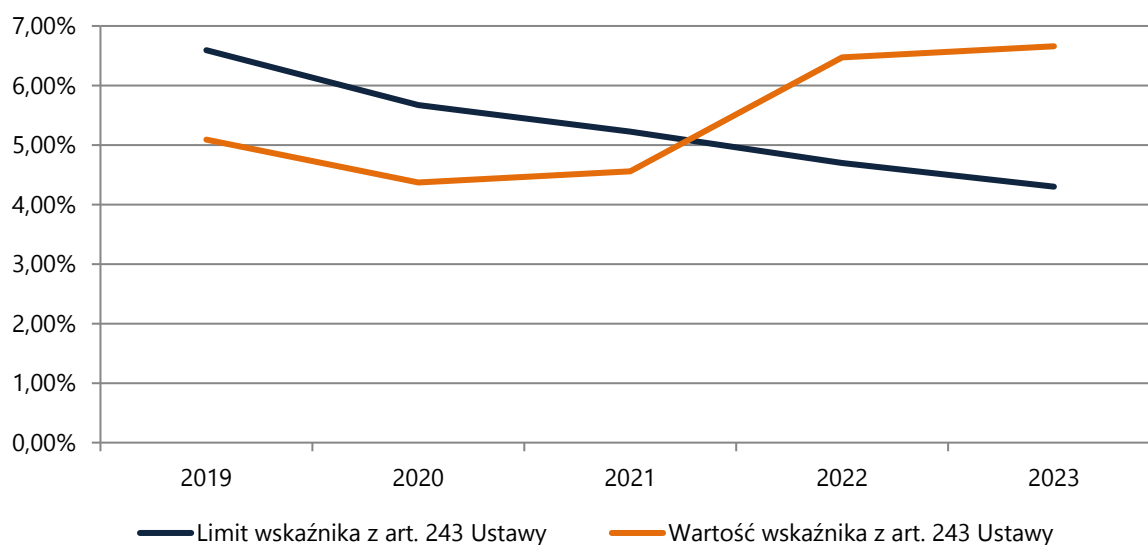
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów JST dostępnych na stronie Ministerstwa Finansów

Powyższy wykres przedstawia stosunek średniej kwoty wydatków na wynagrodzenia do średniej kwoty wydatków bieżących pomniejszonej o zapłacone odsetki. Jest to jedna z najbardziej „sztywnych” pozycji wydatków, dlatego też w miarę możliwości powinna mieć jak najmniejszy udział procentowy w całości budżetu JST. W sytuacji pogorszenia warunków obsługi długów, samorząd będzie miał większe problemy z obsługą bieżącego długu.

6. ANALIZA MOŻLIWOŚCI OBSŁUGI ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH W KONTEKŚCIE ZMIAN W USTAWIE O FINANSACH PUBLICZNYCH W LATACH 2020-2023

Zgodnie z uchwałą budżetową oraz Wieloletnią Prognozą Finansową, planowane jest zaciągnięcie nowych zobowiązań w roku 2019 (na kwotę 155 mln PLN) oraz w roku 2020 (na kwotę 82 mln PLN). Zgodnie z przyjętymi przez Agencję założeniami, zobowiązania te znacząco wykraczają poza możliwości finansowe Miasta Tarnowa, jeśli nie zostaną podjęte dodatkowe działania mające na celu powiększenie wolnej nadwyżki operacyjnej lub nie zostaną zwiększone dochody majątkowe. Założenia te, wynikające z wieloletnich trendów obserwowalnych w historycznych wykonaniach budżetów Miasta, zostały zilustrowane na poniższych wykresach

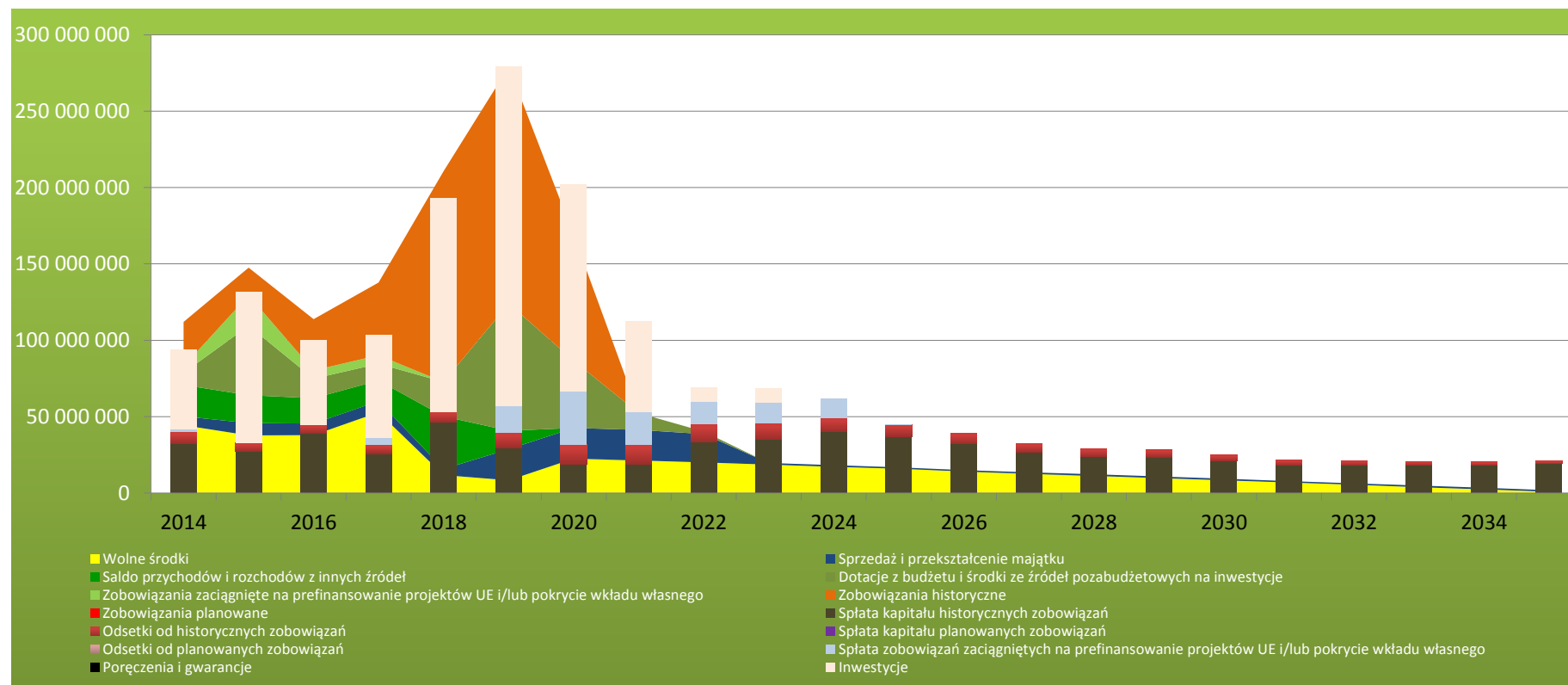
Wykres 22. Projekcja wartości wskaźnika z art. 243 Ustawy o finansach publicznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetów Miasta w latach 2014-2018

Na poniższym wykresie przedstawiona została projekcja finansowa utworzona w oparciu o wieloletnie trendy zaobserwowane w budżecie Miasta Tarnów.

Wykres 23. Projektja finansowa na lata 2019-2035 – stan wyjściowy do analiz

Źródło: Opracowanie własne oparte na sprawozdaniach budżetowych Miasta oraz planie budżetu na rok 2019

Aby możliwe było zrealizowanie założonego planu inwestycyjnego, **koniecznym wydaje się przyjęcie planu ograniczenia dynamiki wzrostu wydatków bieżących**, którego szczegóły zostały przedstawione w dalszej części opracowania.

7. PROJEKCJE FINANSOWE OBEJMUJĄCE LATA 2020-2023

7.1. WSTĘP

Proces długoterminowego planowania finansowego w jednostkach samorządowych pomaga określić ich możliwości inwestycyjne oraz zdolności do zaciągania i obsługi zobowiązań finansowych. Na proces planowania składa się analiza opcji finansowania i dostępnych opcji inwestycyjnych. Dzięki planowaniu finansowemu jednostka jest w stanie przewidzieć przyszłe konsekwencje obecnie podejmowanych decyzji, co pozwala na uniknięcie ewentualnych niespodzianek w przyszłości. Planowanie finansowe można najogólniej nazwać prognozowaniem.

Według definicji prognozowanie, jest to oparte na naukowych podstawach racjonalne przewidywanie kształtowania się zjawisk, procesów czy zdarzeń w przyszłości.

Prognozowanie odnosi się do określonego obiektu oraz uzależnione jest od czynników egzogenicznych i endogenicznych. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego prognozowanie przyszłego stanu dochodów i wydatków pomaga w określeniu możliwości finansowych, a co za tym idzie zdolności do inwestowania.

Prognozowanie pozwala na przeanalizowanie następstw podejmowanych decyzji szczególnie w zakresie form finansowania inwestycji, na które kapitał niejednokrotnie należy pozyskać „z rynku”.

7.2. KONCEPCJA OPRACOWANIA

Analiza możliwości emisji obligacji opiera się na długoterminowej prognozie wolnych środków, które obrazują zdolność obsługi zobowiązań oraz możliwości samodzielnego finansowania inwestycji. Analiza ma stanowić pomoc przy podejmowaniu decyzji o wielkości i okresie emitowania obligacji oraz harmonogramie ich wykupu.

Pojęcie prognozy nie jest jednoznacznie zdefiniowane. Przyjęto, że prognoza powinna być sądem o następujących właściwościach:

- ✓ sformułowany z wykorzystaniem dorobku nauki,
- ✓ odnoszący się do określonego momentu w przyszłości,
- ✓ podlegający empirycznej weryfikacji,
- ✓ niepewny, ale akceptowalny.

Budowa prognozy składa się z kilku etapów, przy czym w literaturze brak jest jednolitej i tożsamej konwencji. Można jednak wyodrębnić następujące etapy postępowania, które powinny być wykonywane w odpowiedniej kolejności:

1. Jednoznaczne zdefiniowanie problemu prognostycznego – określenie podmiotu, dla którego będzie konstruowana prognoza, a także rodzaju prognozy;

2. Zebranie danych historycznych, czyli określenie hipotezy badawczej określającej wstępnie mechanizm rozwojowy prognozowanego zjawiska oraz listę czynników wpływających na ten mechanizm – egzogenicznych i endogenicznych, czyli zewnętrznych i wewnętrznych;
3. Analiza danych historycznych – prognozy uzyskuje się najczęściej w procesie przetwarzania danych statystycznych o kształtowaniu się rozpatrywanych zmiennych w przeszłości. Należy zebrać dane dotyczące historii, które są liczbowymi realizacjami zmiennych rozpatrywanych w procesie prognozowania;
4. Wybranie metody prognozowania – wybór metody prognostycznej jest konsekwencją przyjętej postawy prognostycznej – pasywnej bądź bardziej aktywnej;
5. Postawienie prognozy – realizacja tego etapu polega na przetworzeniu danych statystycznych opisujących sytuację prognostyczną w konkretne prognozy, zgodnie z procedurą metody prognozowania wybranej w poprzednim etapie prognozowania i zgodnie z przyjętą zasadą prognozowania;
6. Ocena trafności prognozy – rozróżniamy tu ocenę trafności prognozy opartą na zrealizowanym błędzie prognozy, dokonywaną po zrealizowaniu się zmiennej prognozowanej wtedy, gdy prognoza wygaśnie (prognoza ex post), oraz ocenę opartą na oczekiwanym błędzie prognozy, wyrażającą przypuszczenia co do dokładności prognozy, zanim prognoza wygaśnie (prognoza ex ante).

Wśród klasyfikacji prognoz można wyróżnić prognozy krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, operacyjne i strategiczne, światowe, międzynarodowe, krajowe, regionalne czy pojedynczych jednostek gospodarczych, ilościowe i jakościowe, badawcze, ostrzegawcze i normatywne, ogólne i szczegółowe oraz aktywne i pasywne.

Znaczenie badań prognostycznych zawsze było bardzo duże. W warunkach gospodarki rynkowej ich rola wzrosła jeszcze bardziej. Prognozy opracowują indywidualne osoby, zespoły, przedsiębiorstwa, banki, towarzystwa ubezpieczeniowe, korporacje przemysłowe, agendy rządowe, instytucje międzynarodowe czy jednostki samorządowe po to, aby stanowiły one dla nich istotną pomoc w podejmowaniu decyzji gospodarczych i kształtowaniu kierunków rozwoju zjawisk gospodarczych. Prognozy pełnią przy tym funkcję informacyjną, preparacyjną (decyzyjną), aktywizacyjną, ostrzegawczą, badawczą, a także strategiczną.

7.3. DANE HISTORYCZNE

W pracy wykorzystano dane dotyczące kształtowania się poszczególnych kategorii dochodów i wydatków budżetowych w latach 2006-2018 oraz plan budżetu na rok 2019. Dodatkowo wykorzystano również harmonogram spłat zaciągniętych kredytów i pożyczek.

7.4. ANALIZA DANYCH HISTORYCZNYCH

„Podstawą budowy prognoz jest poprawnie przeprowadzona diagnoza badanej rzeczywistości, czyli stwierdzenie przeszłego oraz faktycznego (teraźniejszego) stanu prognozowanych zjawisk”¹, dlatego też, każda z kategorii dochodów i wydatków została przeanalizowana oddzielnie.

Pierwszym etapem analizy było przedstawienie historycznych danych. W kolejnym etapie porównywano dynamikę danych ze wskaźnikiem wzrostu ogólnego poziomu cen.

Starano się także znaleźć czynniki mogące mieć wpływ na kształtowanie się wyodrębnionych kategorii dochodów i wydatków.

7.5. METODA PROGNOZOWANIA

Niestety, z uwagi na niewielki materiał statystyczny, ograniczony małą liczbą obserwacji, nie można zastosować żadnych metod ekonometrycznych. Z tej samej przyczyny w analizie nie używa się żadnych średnich i innych miar statystycznych.

Do prognozowania użyto rozbudowanej metody Naive forecast (metoda naiwna). Naive forecast stosuje się w sytuacjach, gdy brak jest możliwości użycia innych metod lub użycie tych metod skazane jest na niepowodzenie, choćby z powodu dużej losowości obserwacji. Metody naiwne są proste, przez to łatwe i szybkie w użyciu. Najprostsza metoda naiwna zakłada, że prognozowana wielkość zjawiska w okresie lub momencie t będzie taka sama jak ostatnio zaobserwowana wartość. Formalnie można to zapisać następująco:

$$y_t^* = y_{t-1}$$

gdzie:

y_t^* - prognoza zmiennej Y na moment t ,

y_{t-1} - wartość zmiennej prognozowanej w momencie $t-1$.

Jeżeli prognozowana zmienna charakteryzuje się istnieniem tendencji do wzrostu (spadku), to do prognozowania można użyć metody, która zakłada, że wartość prognozowanej zmiennej wzrośnie (spadnie) w momencie lub okresie prognozy o określony procent w momencie lub okresie poprzednim. Formalnie można to zapisać następująco:

$$y_t^* = (1 + c) \cdot y_{t-1}$$

gdzie:

c - wskaźnik wzrostu (spadku).

¹ Prognozowanie gospodarcze. Metody, modele, zastosowania, przykłady, red. nauk. E. Nowak, Warszawa 1998, s. 32.

W niniejszej pracy do prognozowania wykorzystano metodę prognozowania, która jest rozszerzoną wersją przytoczonych wyżej metod naiwnych.

Zastosowany model umożliwia budowanie prognozy w oparciu o stały wskaźnik wzrostu (spadku) lub jako funkcję inflacji albo PKB. Jeśli wybierzemy stały wskaźnik wzrostu (spadku), to formalny zapis wygląda identycznie jak równanie wyżej.

Jeżeli nie zdecydujemy się na prognozowanie w oparciu o stały wskaźnik wzrostu (spadku), to prognozę możemy uzależnić od wag stojących przy inflacji i wskaźniku wzrostu PKB. Formalnie model można to zapisać następująco:

$$y_t^* = y_{t-1} \cdot [1 + CPI_t \cdot W(cpi)] \cdot [1 + PKB_t \cdot W(pkb)]$$

gdzie:

CPI_t - wskaźnik inflacji w momencie t ,

$W(cpi)$ - waga inflacji,

PKB_t - wzrost PKB w momencie t ,

$W(pkb)$ - waga PKB.

Wielkość wag została wyznaczona na podstawie historycznego kształtowania się danych w cenach stałych i bieżących, zaobserwowanej dynamiki w cenach bieżących i dynamiki cen, a także opinii opartych na intuicji i doświadczeniu.

7.6. TRAFNOŚĆ PROGNOZY

Oceny trafności prognozy dokonać można dopiero po upływie okresu, na który prognoza była stawiana, w sytuacji, gdy znane będą faktyczne realizacje prognozowanych wielkości.

7.7. WSKAŹNIKI MAKROEKONOMICZNE PRZYJĘTE DLA PROGNOZY BUDŻETÓW MIASTA

Czynniki mające wpływ na gospodarkę budżetową i finanse

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w okresie analizy będą zależały od wielu czynników, które można podzielić na dwie kategorie:

- ✓ czynniki wewnętrzne, na które jednostka ma wpływ,
- ✓ czynniki zewnętrzne, na które jednostka nie ma wpływu.

Do czynników wewnętrznych należy przede wszystkim polityka finansowa jednostki.

Czynniki zewnętrzne to przede wszystkim regulacje prawne obowiązujące samorządy. Są to np.:

- ✓ ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ ustawa o finansach publicznych (w szczególności limity zadłużenia oraz wydatków na obsługę długu).

Inne zewnętrzne czynniki mogące wpłynąć na sytuację finansową i gospodarczą to lokalne potrzeby społeczne i uwarunkowania gospodarcze regionu.

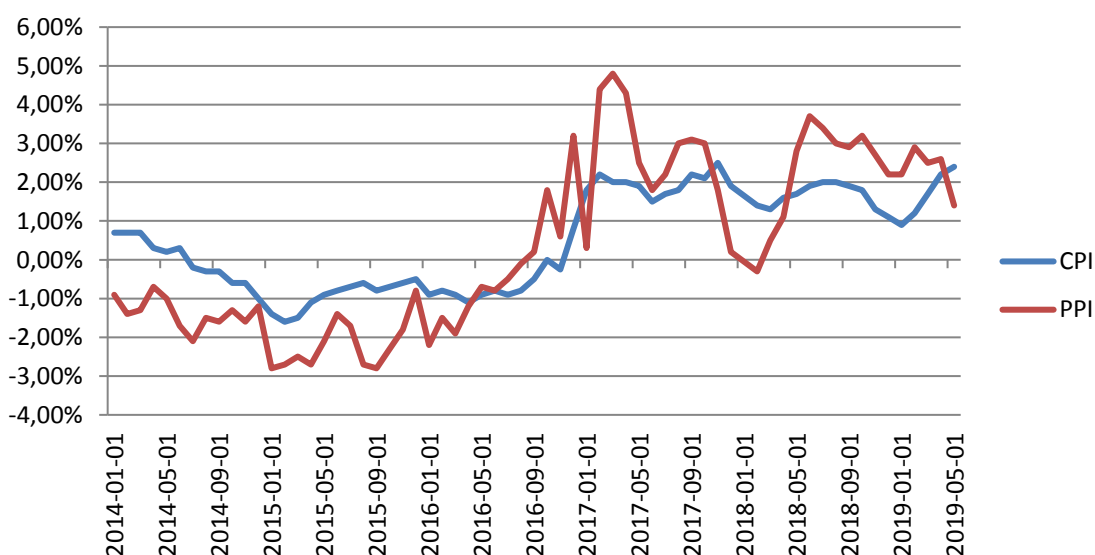
Istotnym czynnikiem o charakterze zewnętrznym o ogromnym wpływie na finanse jednostki jest ogólna sytuacja gospodarcza kraju.

Inflacja

Z analizy głównych źródeł dochodów i wydatków wynika, iż w dużej mierze wielkości te zmieniają się pod wpływem inflacji (wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych, CPI).

Proces dezinflacji zapoczątkowany w gospodarce polskiej w 1991 r. i kontynuowany, dzięki prowadzonej polityce fiskalnej i monetarnej, przez kolejne lata doprowadził do ograniczenia dynamiki cen do poziomu nie przekraczającego 3% w badanym okresie, co zostało przedstawione na poniższym wykresie. Z uwagi na ważną teoretyczną zależność pomiędzy wskaźnikiem cen konsumenta (CPI) oraz wskaźnikiem cen producenta (PPI), oba wskaźniki zostały zawarte na wykresie.

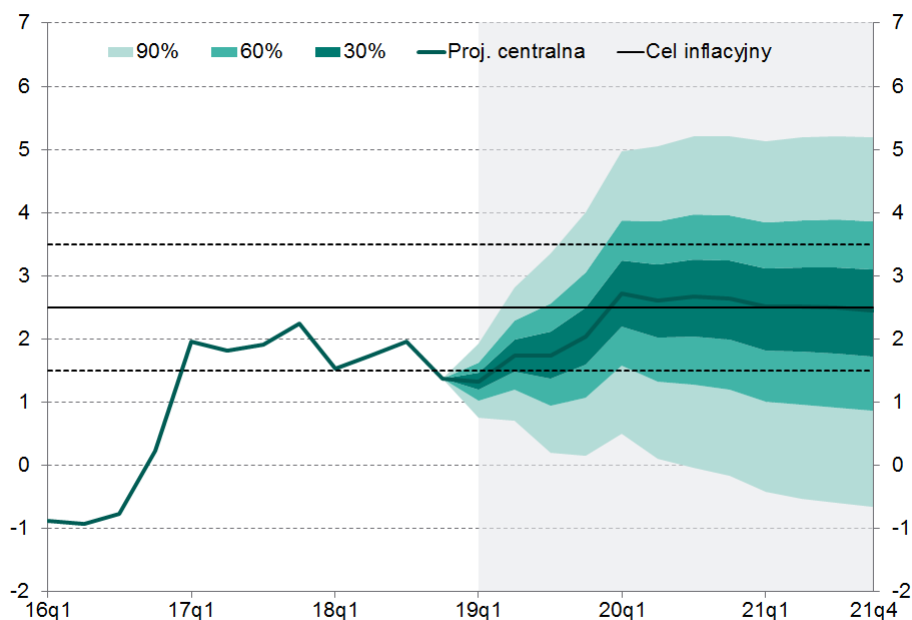
Wykres 24. Miesięczne odczyty rocznego wskaźnika wzrostu cen i usług konsumenta (CPI) oraz producenta (PPI) w latach 2014-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na poniższym wykresie przedstawiono w formie graficznej kształtowanie się prognozy wskaźnika wzrostu cen i usług konsumpcyjnych w latach 2016-2021 wg Narodowego Banku Polskiego. Jest to tzw. wykres wachlarzowy.

Wykres 25. Centralna projekcja oraz wykres wachlarzowy inflacji (zmiana rok do roku)

Źródło: Narodowy Bank Polski

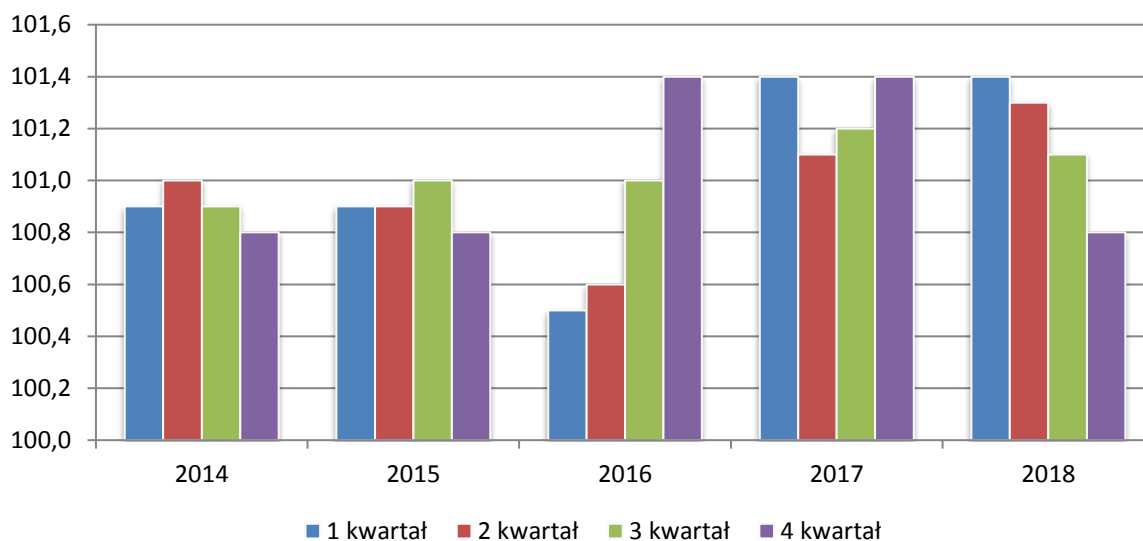
W opracowaniu przyjęto, że prognozowana inflacja w latach 2019-2023 będzie się kształtowała w przedziale od 1,8% do 2,5%.

Produkt Krajowy Brutto

Analiza kształtowania się dochodów pochodzących z podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych stanowiących dochód budżetu państwa wykazała, że jednym z czynników mogących mieć wpływ na dochody z tego tytułu jest wzrost Produktu Krajowego Brutto.

Na wykresie zamieszczone zostały informacje na temat dynamiki zmian PKB w Polsce w latach 2014 - 2018.

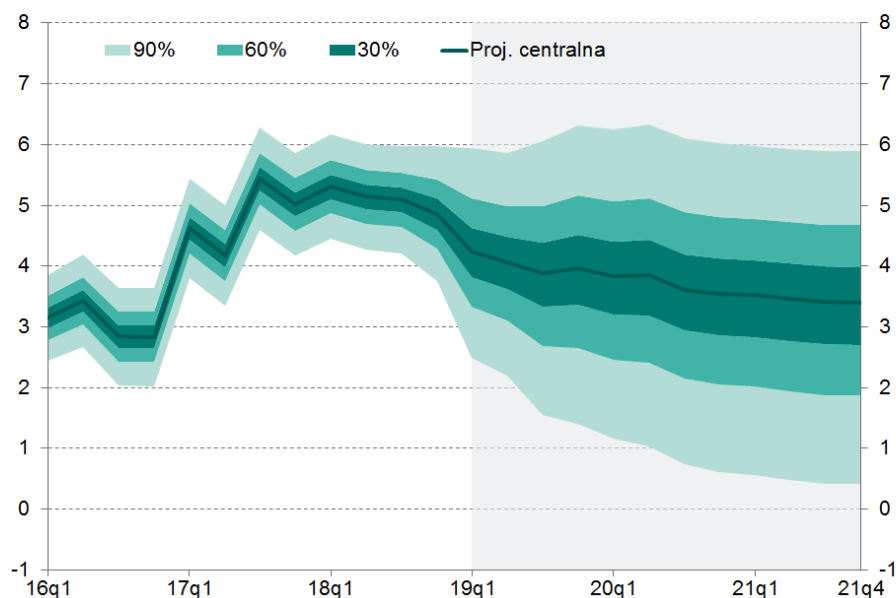
Wykres 26. Kwartalne zmiany PKB w Polsce w latach 2014-2018

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na poniższym wykresie przedstawiono w formie graficznej kształtowanie się prognozy wskaźnika wzrostu PKB w latach 2016-2021 wg Narodowego Banku Polskiego:

Wykres 27. Centralna projekcja oraz wykres wachlarzowy PKB (zmiana rok do roku)

Źródło: Narodowy Bank Polski

W opracowaniu przyjęto, że prognozowany wzrost PKB w latach 2019-2023 będzie się kształtował w przedziale od 3,1% do 4,0%.

Zastosowane w opracowaniu wskaźniki inflacji i dynamiki PKB, stanowiące podstawę prognozowania poziomu dochodów i wydatków przyjęto odpowiednio:

Wskaźnik inflacji

2019	2020	2021	2022	2023
1,8%	1,8%	2,5%	2,5%	2,5%

Dynamika PKB

2019	2020	2021	2022	2023
4,0%	3,7%	3,4%	3,3%	3,1

W kolejnych latach, dla bezpieczeństwa prognozy przyjęto generalnie stały poziom dochodów i wydatków bieżących Miasta (z roku 2023).

7.8. RYZYKO TOWARZYSZĄCE FUNKCJONOWANIU JST

W trakcie realizacji długoterminowego planu finansowego na lata 2019-2023 należy uwzględnić możliwe wystąpienie zagrożeń utrudniających osiągnięcie zamierzonych celów. Zagrożenia te generują ryzyka towarzyszące funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego:

RYZYKO ISTOTNEJ ZMIANY POLITYCZNEJ W ORGANACH MIASTA

Radni - członkowie podstawowego organu stanowiącego Miasta - wybierani są w wyborach powszechnych przez wszystkich mieszkańców Miasta. Dlatego też na decyzje ekonomiczne oraz finansowe podejmowane przez jednostkę mogą wpływać czynniki polityczne i społeczne.

RYZYKO INSTYTUCJONALNE

Związane jest z możliwością wprowadzenia zmian regulacji prawnych i podatkowych mających bezpośredni wpływ na kształtowanie się poziomu dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

RYZYKO NIESTABILNOŚCI GOSPODARCZEJ I POLITYCZNEJ

Wiąże się z pogorszeniem ogólnej sytuacji gospodarczej kraju lub regionu, wzrostu inflacji oraz bezrobocia. W rezultacie zjawiska te wpływają na dochody czerpane z podatków i opłat.

RYZYKO BRAKU ZAKŁADANYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Występuje w przypadku finansowania długookresowych inwestycji środkami obcymi np. z funduszy pomocowych.

RYZYKO PRZESZACOWANIA DOCHODÓW BUDŻETU

Przygotowywanie budżetu od strony dochodów może opierać się na zbyt optymistycznych założeniach (np., co do wpływów z tytułu sprzedaży mienia). W rezultacie niższe wpływy przy ustalonych wyższych wydatkach skutkują powstaniem deficytu budżetowego, co może doprowadzić do zaburzeń płynności.

RYZYKO NADZWYCZAJNEGO ZWIĘKSZENIA WYDATKÓW BUDŻETU

Jednostki tworzą rezerwy na nieprzewidziane w budżecie wydatki. Może się okazać, że wystąpi nieplanowany wzrost wydatków przekraczający poziom utworzonej rezerwy (np. związanych z klęską żywiołową). Wówczas pokrycie tych wydatków może nastąpić poprzez zmniejszenie innych wydatków lub też zwiększenie zadłużenia.

RYZYKO KURSOWE

Występuje w przypadku jednostek, które zaciągnęły zobowiązania indeksowane do walut obcych.

RYZYKO STÓP PROCENTOWYCH

Obligacje i kredyty oprocentowane są według zmiennej stawki WIBOR, które zmieniają się zarówno w ciągu każdego roku, jak i w poszczególnych latach.

Na ustalenie wielkości stawek WIBOR pośredni wpływ ma poziom inflacji, dlatego też samorząd powinien wziąć pod uwagę ryzyko związane ze zmianami inflacyjnymi. Zmniejszenie poziomu inflacji powodować może zmniejszenie poziomu WIBOR-u, i tym samym będzie wywierać wpływ na poziom obsługi zadłużenia.

RYZYKO ZMIANY STAWEK PODATKÓW POŚREDNICH

Jednostki samorządu terytorialnego mogą ponosić ryzyko zwiększenia stawek podatków pośrednich, w tym stawek podatku od towarów i usług.

Na gruncie obowiązującego stanu prawnego jednostki samorządu terytorialnego jako takie, co do zasady nie mają prawa do pomniejszenia podatku należnego o podatek naliczony. Powoduje to, iż ponoszą one ekonomiczny ciężar podatku od towarów i usług. Podwyższenie stawek podatku VAT może skutkować wyższymi cenami żądanymi przez dostawców i wykonawców w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

7.9. SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

Bieżące zobowiązania finansowe

Z dokumentów przesłanych przez służby finansowe wynika, iż Miasto Tarnów posiada zobowiązania, których spłata (uwzględniając zaciągnięte w roku 2019 zobowiązania) przypada do roku 2037.

Harmonogram spłaty zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia zobowiązań przedstawiono w poniższej tabeli (nie uwzględniono kredytów/pożyczek na prefinansowanie inwestycji UE).

Tabela 13. Harmonogram spłaty zaciągniętych zobowiązań (dane w PLN)

Podsumowanie bieżących kredytów/pożyczek (bez prefinansowania)	2019	2020	2021	2022	2023
Odsetki	9 368 142	8 994 506	8 411 013	9 529 056	13 753 045
Raty kapitałowe	47 520 844	49 212 444	33 035 791	41 373 600	43 236 400
Stan zadłużenia na koniec roku	347 628 339	298 415 895	265 380 104	224 006 504	180 770 104

Źródło: Urząd Miasta

7.10. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W LATACH 2019-2023

W poniższych tabelach przedstawiono przyjęte zmiany wartości poszczególnych pozycji dochodów i wydatków Budżetu Miasta w prognozowanym okresie. Bazą zmian jest plan budżetu na rok 2019. Wartości wskaźników oparto o prognozowany poziom inflacji, PKB lub wskaźnik stały. Posiłowano się również analizą wykonania budżetów lat 2006 – 2018.

Tabela 14. Wskaźnikowa prognoza zmian pozycji dochodów Budżetu Miasta zastosowana w analizie

Wyszczególnienie	Założenia wzrostu		
	stały	% PKB	% inflacji
Podatki i opłaty lokalne	-	-	-
Podatek rolny			
wzrost	0%	0%	100%
Podatek od nieruchomości			
wzrost	0%	0%	0%
Wpływy z karty podatkowej			
spadek	-15%	0%	0%

Wyszczególnienie		Założenia wzrostu		
		stały	% PKB	% inflacji
DOCHODY				
Opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu	wzrost	0%	0%	100%
Inne opłaty	wzrost	0%	0%	50%
Udział w podatkach budżetu państwa		-	-	-
pod. doch. os. fizycznych	wzrost	0%	75%	0%
pod. doch. os. prawnych	wzrost	0%	50%	0%
Dochody z majątku gminy				
Dzierżawa, najem, czynsz, leasing	wzrost	0%	0%	100%
Wpływy z opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie nieruchomości	wzrost	0%	0%	100%
Pozostałe dochody		-	-	-
Wpływy z usług	wzrost	0%	0%	50%
Inne dochody	wzrost	0%	0%	50%
Subwencje z budżetu państwa		-	-	-
Subwencja oświatowa	wzrost	0%	0%	50%
Dotacje celowe z budżetu państwa		-	-	-
Zadania bieżące zlecone i powierzone	wzrost	0%	0%	100%
Zadania bieżące własne	wzrost	0%	0%	100%
Środki na dofinansowanie zadań gmin ze źródeł pozabudżetowych				
Na zadania realiz. na podst. porozum. między jedn. samorządu teryt.	wzrost	0%	0%	100%
Fundusze celowe.	wzrost	0%	0%	50%

Źródło: INC Rating.

Tabela 15. Wskaźnikowa prognoza zmian pozycji wydatków budżetu Miasta zastosowana w analizie

Wyszczególnienie		Założenia wzrostu		
		stały	% PKB	% inflacji
WYDATKI				
500	Handel			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	0%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	50%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
600	Transport i łączność			
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	50%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
630	Turystyka			
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	50%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
700	Gospodarka mieszkaniowa			
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
710	Działalność usługowa			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	0%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	100%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
750	Administracja publiczna			
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	50%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			

Wyszczególnienie		Założenia wzrostu		
		stały	% PKB	% inflacji
WYDATKI				
	wzrost	0%	0%	0%
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
750A	Administracja publiczna – koszty funkcjonowania organów JST			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	0%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	0%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			
	wzrost	0%	0%	0%
	Remonty			
	wzrost	0%	0%	0%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	0%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	0%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			
	wzrost	0%	0%	0%
	Remonty			
	wzrost	0%	0%	0%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	0%
801	Oświata i wychowanie			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	50%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	0%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			
	wzrost	0%	0%	50%
	Remonty			
	wzrost	0%	0%	0%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%

Wyszczególnienie		Założenia wzrostu		
		stały	% PKB	% inflacji
WYDATKI				
Pozostałe wydatki bieżące	wzrost	0%	0%	50%
851 Ochrona zdrowia				
Dotacje i subwencje	wzrost	0%	0%	0%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wzrost	0%	0%	0%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	wzrost	0%	0%	0%
Remonty	wzrost	0%	0%	0%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	wzrost	0%	0%	50%
Pozostałe wydatki bieżące	wzrost	0%	0%	50%
852 Pomoc społeczna				
Dotacje i subwencje	wzrost	0%	0%	0%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wzrost	0%	0%	0%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	wzrost	0%	0%	100%
Remonty	wzrost	0%	0%	0%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	wzrost	0%	0%	50%
Pozostałe wydatki bieżące	wzrost	0%	0%	50%
853 Opieka społeczna/Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej				
Dotacje i subwencje	wzrost	0%	0%	0%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wzrost	0%	0%	0%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	wzrost	0%	0%	0%
Remonty	wzrost	0%	0%	0%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	wzrost	0%	0%	50%
Pozostałe wydatki bieżące				

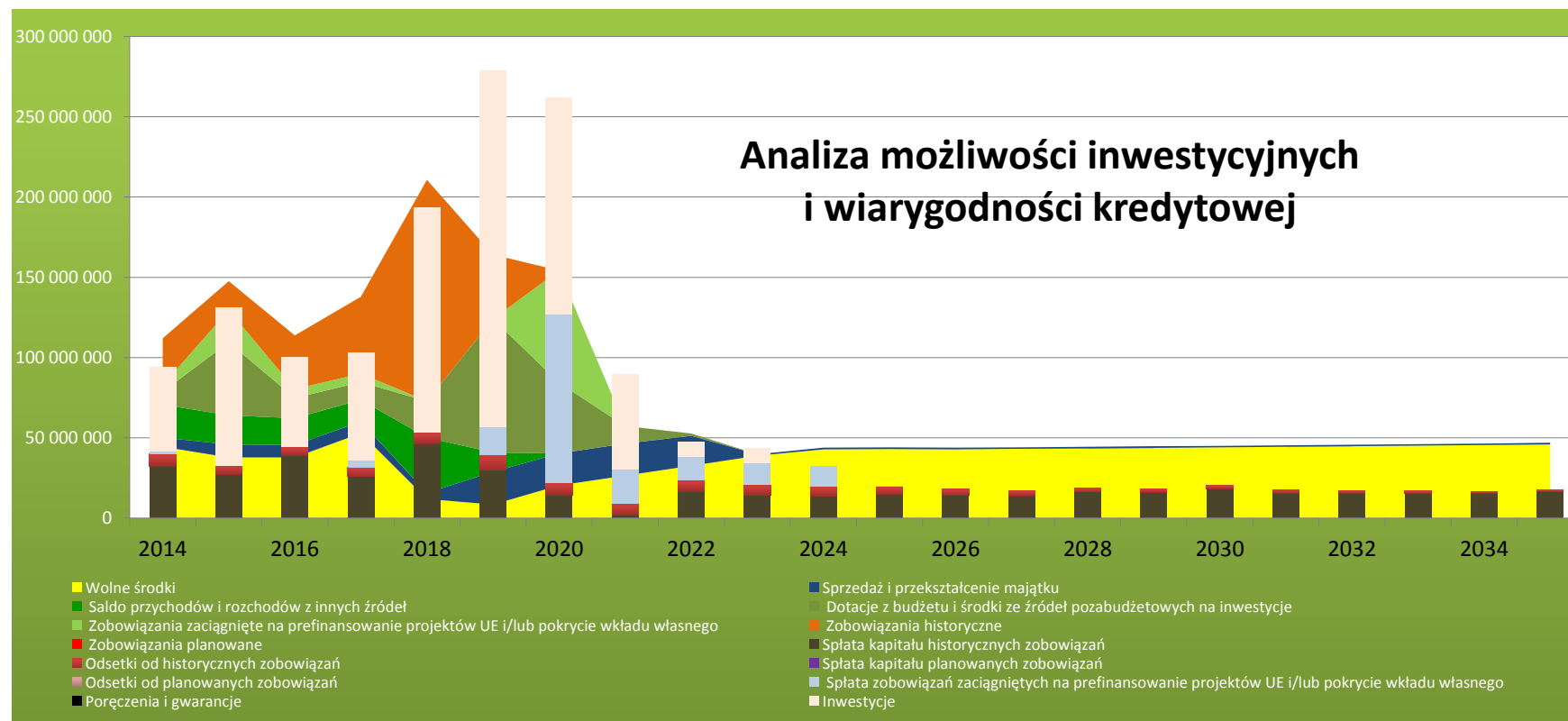
Wyszczególnienie		Założenia wzrostu		
		stały	% PKB	% inflacji
WZROST		0%	0%	0%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	50%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	0%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			
	wzrost	0%	0%	0%
	Remonty			
	wzrost	0%	0%	0%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	50%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	0%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	0%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			
	wzrost	0%	0%	0%
	Remonty			
	wzrost	0%	0%	0%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	50%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	0%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego			
	Dotacje i subwencje			
	wzrost	0%	0%	50%
	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane			
	wzrost	0%	0%	0%
	Świadczenia na rzecz osób fizycznych			
	wzrost	0%	0%	0%
	Remonty			
	wzrost	0%	0%	0%
	Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług			
	wzrost	0%	0%	0%
	Pozostałe wydatki bieżące			
	wzrost	0%	0%	0%

Wyszczególnienie		Założenia wzrostu		
		stały	% PKB	% inflacji
926 Kultura fizyczna i sport				
Dotacje i subwencje	wzrost	0%	0%	0%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wzrost	0%	0%	50%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	wzrost	0%	0%	0%
Remonty	wzrost	0%	0%	0%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	wzrost	0%	0%	0%
Pozostałe wydatki bieżące	wzrost	0%	0%	0%

Źródło: INC Rating

Oprócz realizacji powyższego planu zmniejszenia dynamiki wzrostu wydatków bieżących, konieczne w opinii zespołu analitycznego INC Rating, wydaje się **refinansowanie zaciągniętych zobowiązań na kwotę co najmniej 70 mln PLN, w celu przesunięcia spłat rat kapitałowych na okres po roku 2027.** Po wprowadzeniu powyższych założeń, przepływy finansowe w budżecie Miasta przedstawione zostały na następnym stronie.

Wykres 28. Projektcja finansowa na lata 2019-2035 przy założeniu planu oszczędnościowego oraz refinansowania długu na początku roku 2020

Źródło: Opracowanie własne INC Rating

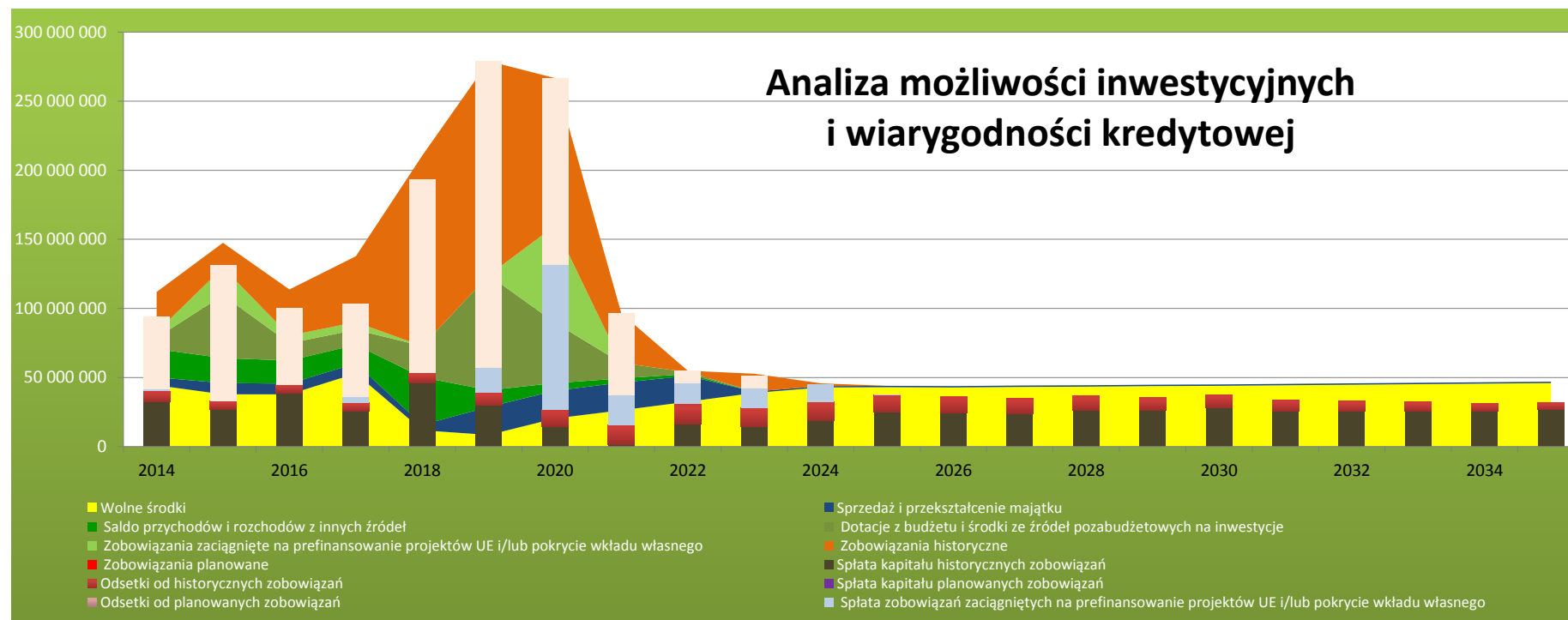
Dopiero **po zrealizowaniu założeń określonych powyżej**, zasadnym może być zaciągnięcie nowych zobowiązań mających na celu sfinansowanie planowanych inwestycji infrastrukturalnych. Poniższa tabela wskazuje proponowany harmonogram spłaty zadłużenia.

Tabela 16. Projekcje spłaty zadłużenia Miasta na lata 2019-2040 (dane w PLN)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Stan na koniec roku	462,6	520,4	533,4	503,0	487,8	458,3	433,2	408,8	384,8	358,7	332,7	304,4	278,9	253,3	227,7	202,1	175,4	140,4	105,0	70,0	35,0	0
Odsetki	9,6	12,2	14,0	14,2	13,8	13,4	12,7	12,0	11,2	10,5	9,7	8,9	8,1	7,3	6,6	5,8	5,0	4,2	3,3	2,5	1,6	0,6
Raty kapitałowe	47,5	119,2*	23,0	31,4	28,2	31,5	25,0	24,5	23,9	26,2	26,0	28,2	25,6	25,6	25,6	25,6	26,7	35,0	35,4	35,0	35,0	35,0

*w tym 70mln PLN spłaty w ramach refinansowania aktualnych kredytów i pożyczek

Wykres 29. Projekcja finansowa na lata 2019-2035 przy założeniu planu oszczędnościowego oraz refinansowania długu na początku roku 2020 w celu zrealizowania założonych projektów inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne

W tabelach poniżej przedstawiono projekcje dochodów i wydatków na lata 2019-2023.

Tabela 17. Projekcje dochodów budżetowych na lata 2019-2023 (dane w PLN)

PODKATEGORIA	2019	2020	2021	2022	2023
Wpływy z podatków	91 852 900	91 852 318	91 864 807	91 880 867	91 900 049
Podatek rolny	316 000	321 688	329 730	337 973	346 423
Podatek leśny	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900
Podatek od nieruchomości	84 500 000	84 500 000	84 500 000	84 500 000	84 500 000
Podatek od środków transportowych	1 970 000	1 987 730	2 012 577	2 037 734	2 063 206
Podatek od spadków i darowizn	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Podatek od czynności cywilnoprawnych	4 300 000	4 300 000	4 300 000	4 300 000	4 300 000
Wpływy z karty podatkowej	160 000	136 000	115 600	98 260	83 521
Pozostałe wpływy z podatków	0	0	0	0	0
Wpływy z opłat	42 130 617	42 492 908	43 001 155	43 516 513	44 039 090
Oplata skarbowa	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Oplaty eksploatacyjne	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Wpływy z opłaty administracyjnej	0	0	0	0	0
Wpływy z opłaty targowej	560 000	560 000	560 000	560 000	560 000
Wpływy z opłaty miejscowej	0	0	0	0	0
Oplaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu	2 383 921	2 426 832	2 487 502	2 549 690	2 613 432
Oplata komunikacyjna	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Oplata uzdrowiskowa	0	0	0	0	0
Inne opłaty	35 486 696	35 806 076	36 253 652	36 706 823	37 165 658
Udział w podatkach budżetu państwa	150 281 153	152 490 870	154 733 288	157 008 893	159 318 178
Pod. dochodowy od osób fizycznych	141 381 153	143 501 870	145 654 398	147 839 214	150 056 803
Pod. dochodowy od osób prawnych	8 900 000	8 989 000	9 078 890	9 169 679	9 261 376
Wpływy z nadwyżek jedn. organizacyjnych	0	0	0	0	0
Dochody z majątku	25 503 114	25 318 150	25 451 104	24 293 981	6 727 066
Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych	2 777 116	2 827 104	2 897 782	2 970 226	3 044 482
Wpływy z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	350 000	0	0	0	0
Wpływy z tyt. odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	19 922 050	20 000 000	20 000 000	18 706 600	1 000 000
Dochody ze zbycia praw majątkowych	0	0	0	0	0
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	6 948	0	0	0	0
Wpływy z dywidend	0	0	0	0	0
Wpływy z opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie nieruchomości	2 447 000	2 491 046	2 553 322	2 617 155	2 682 584
Odsetki	440 076	440 076	440 076	440 076	440 076
Od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	0	0	0	0	0
Pozostałe odsetki	440 076	440 076	440 076	440 076	440 076
Pozostałe dochody	30 077 747	30 746 079	31 122 118	31 502 857	31 888 355
Grzywny, mandaty i kary pieniężne	263 004	663 004	663 004	663 004	663 004
Wpływy z usług	25 604 806	25 835 249	26 158 190	26 485 167	26 816 232

PODKATEGORIA	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Inne dochody</i>	4 209 937	4 247 826	4 300 924	4 354 686	4 409 119
Subwencje z budżetu państwa	206 457 073	208 230 630	210 716 073	213 232 584	215 780 551
Subwencja podstawowa	0	0	0	0	0
Subwencja oświatowa	197 061 877	198 835 434	201 320 877	203 837 388	206 385 355
Subwencja rekompensująca	0	0	0	0	0
Subwencja wyrównawcza	1 136 851	1 136 851	1 136 851	1 136 851	1 136 851
Subwencja równoważąca	8 258 345	8 258 345	8 258 345	8 258 345	8 258 345
Subwencja drogowa	0	0	0	0	0
Uzupełnienie subwencji - par. 278-279	0	0	0	0	0
Dotacje celowe z budżetu państwa	131 873 885	121 842 674	124 888 741	128 010 959	131 211 233
Zadania bieżące zlecone i powierzone	106 616 271	108 535 364	111 248 748	114 029 967	116 880 716
Zadania bieżące zlecone i powierzone (par. 4-a cyf.: 7, 8 i 9)	12 185 600	0	0	0	0
Zadania bieżące własne	13 072 014	13 307 310	13 639 993	13 980 993	14 330 518
Zadania bieżące własne (par. 4-a cyf.: 7, 8 i 9)	0	0	0	0	0
Środki na dofinansowanie zadań ze źródeł pozabudżetowych	9 579 505	9 741 474	9 970 363	10 204 810	10 444 951
Na zadania realiz. na podst. porozum. między jedn. samorządu teryt.	8 477 865	8 630 467	8 846 228	9 067 384	9 294 069
Fundusze celowe	1 040 800	1 050 167	1 063 294	1 076 585	1 090 043
Fundusze pomocowe	0	0	0	0	0
Inne	60 840	60 840	60 840	60 840	60 840
Środki na inwestycje	83 307 497	43 914 400	11 000 000	1 500 000	0
z budżetu państwa	57 000	0	0	0	0
ze źródeł pozabudżetowych	83 250 497	43 914 400	11 000 000	1 500 000	0
DOCHODY RAZEM	771 503 567	727 069 580	703 187 724	701 591 540	691 749 551

Źródło: INC Rating

Tabela 18. Projekcja wydatków budżetowych na lata 2019-2023 (dane w PLN)

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	54 894	54 894	54 894	54 894	54 894
Dotacje i subwencje	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	2 858	2 858	2 858	2 858	2 858
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	10 600	10 600	10 600	10 600	10 600
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	616	616	616	616	616
Pozostałe wydatki bieżące	30 820	30 820	30 820	30 820	30 820
Inwestycje	0	0	0	0	0
LEŚNICTWO	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	0

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	0	0	0	0	0
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
Inwestycje	0				
PRZETWÓRSTWO	100 000	0	0	0	0
PRZEMYSŁOWE					
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	0
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	0	0	0	0	0
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	0	0	0	0	0
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
Inwestycje	100 000				
HANDEL	1 649 259	1 663 751	1 684 061	1 704 624	1 725 444
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	1 184 825	1 195 488	1 210 432	1 225 562	1 240 882
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Remonty	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	287 000	289 583	293 203	296 868	300 579
Pozostałe wydatki bieżące	138 434	139 680	141 426	143 194	144 984
Inwestycje	0				
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	168 741 815	51 047 762	51 614 496	52 188 313	52 769 303
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	6 465 127	6 523 313	6 604 855	6 687 415	6 771 008
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	33 034	33 034	33 034	33 034	33 034
Remonty	5 676 066	5 676 066	5 676 066	5 676 066	5 676 066
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	37 270 171	37 605 603	38 075 673	38 551 618	39 033 514
Pozostałe wydatki bieżące	1 198 956	1 209 747	1 224 868	1 240 179	1 255 682
Inwestycje	118 098 461				
TURYSTYKA	1 047 646	1 056 476	1 068 851	1 081 380	1 094 066
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	582 397	587 639	594 984	602 421	609 952
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	450	450	450	450	450

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
Remonty	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	398 734	402 323	407 352	412 444	417 599
Pozostałe wydatki bieżące	39 065	39 065	39 065	39 065	39 065
Inwestycje	0				
GOSPODARKA MIESZKANIOWA	4 048 395	1 476 983	1 493 652	1 510 530	1 527 620
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	142 305	142 305	142 305	142 305	142 305
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	0	0	0	0	0
Remonty	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	588 900	594 200	601 628	609 148	616 762
Pozostałe wydatki bieżące	732 783	739 378	748 620	757 978	767 452
Inwestycje	2 583 307				
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	4 974 351	1 492 603	1 508 520	1 524 835	1 541 557
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	625 422	636 680	652 597	668 912	685 634
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	500	500	500	500	500
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	820 103	820 103	820 103	820 103	820 103
Pozostałe wydatki bieżące	35 320	35 320	35 320	35 320	35 320
Inwestycje	3 493 006				
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	7 885 441	3 202 756	3 237 159	3 271 992	3 307 260
Dotacje i subwencje	379 534	379 534	379 534	379 534	379 534
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	888 624	896 622	907 829	919 177	930 667
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	71 000	71 000	71 000	71 000	71 000
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	1 496 396	1 509 864	1 528 737	1 547 846	1 567 194
Pozostałe wydatki bieżące	342 653	345 737	350 059	354 434	358 865
Inwestycje	4 707 234				
ADMINISTRACJA PUBLICZNA - KOSZTY FUNKCJONOWANIA ORGANÓW JST	37 701 663	35 240 458	35 318 399	35 397 314	35 477 215
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	28 141 690	28 141 690	28 141 690	28 141 690	28 141 690
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	663 500	663 500	663 500	663 500	663 500
Remonty	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	4 978 503	5 023 310	5 086 101	5 149 677	5 214 048
Pozostałe wydatki bieżące	1 201 148	1 211 958	1 227 108	1 242 447	1 257 977
Inwestycje	2 516 822				
<u>URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA</u>	<u>396 838</u>	<u>396 838</u>	<u>396 838</u>	<u>396 838</u>	<u>396 838</u>
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	108 338	108 338	108 338	108 338	108 338
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	234 400	234 400	234 400	234 400	234 400
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	54 100	54 100	54 100	54 100	54 100
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
Inwestycje	0				
<u>OBRONA NARODOWA</u>	<u>118 336</u>	<u>118 336</u>	<u>118 336</u>	<u>118 336</u>	<u>118 336</u>
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	0
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	0	0	0	0	0
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	118 336	118 336	118 336	118 336	118 336
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
Inwestycje	0				
<u>BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA</u>	<u>22 101 544</u>	<u>21 621 196</u>	<u>21 641 728</u>	<u>21 662 518</u>	<u>21 683 567</u>
Dotacje i subwencje	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	18 714 831	18 714 831	18 714 831	18 714 831	18 714 831
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	790 500	790 500	790 500	790 500	790 500
Remonty	117 018	117 018	117 018	117 018	117 018
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	1 627 969	1 642 621	1 663 153	1 683 943	1 704 992
Pozostałe wydatki bieżące	341 226	341 226	341 226	341 226	341 226
Inwestycje	495 000				
<u>WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI</u>	<u>264 000</u>	<u>264 000</u>	<u>264 000</u>	<u>264 000</u>	<u>264 000</u>
Dotacje i subwencje	7 920	7 920	7 920	7 920	7 920
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	12 012	12 012	12 012	12 012	12 012
Świadczenia na rzecz osób	0	0	0	0	0

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
fizycznych					
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	243 068	243 068	243 068	243 068	243 068
Pozostałe wydatki bieżące	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Inwestycje	0				
OBŚŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	9 550 000	12 248 856	13 987 830	14 166 438	13 780 973
Odsetki	9 550 000	12 248 856	13 987 830	14 166 438	13 780 973
Poręczenia i gwarancje	0	0	0	0	0
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
RÓŻNE ROZLICZENIA	19 755 235	219 523	219 523	219 523	219 523
Dotacje i subwencje	217 375	217 375	217 375	217 375	217 375
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	0
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	2 148	2 148	2 148	2 148	2 148
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	0	0	0	0	0
Pozostałe wydatki bieżące	18 857 772	0	0	0	0
Inwestycje	677 940				
OŚWIATA I WYCHOWANIE	286 266 022	261 331 129	262 130 214	262 939 287	263 758 474
Dotacje i subwencje	26 965 138	27 207 824	27 547 922	27 892 271	28 240 924
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	196 141 679	196 141 679	196 141 679	196 141 679	196 141 679
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	911 304	919 505	930 999	942 637	954 420
Remonty	1 262 643	1 262 643	1 262 643	1 262 643	1 262 643
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	16 395 364	16 542 922	16 749 708	16 959 080	17 171 068
Pozostałe wydatki bieżące	19 084 792	19 256 555	19 497 262	19 740 978	19 987 740
Inwestycje	25 505 103				
OCHRONA ZDROWIA	10 314 519	8 768 059	8 843 089	8 919 057	8 995 974
Dotacje i subwencje	2 577 679	2 577 679	2 577 679	2 577 679	2 577 679
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	161 475	161 475	161 475	161 475	161 475
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	26 500	26 500	26 500	26 500	26 500
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	749 489	756 235	765 687	775 259	784 949
Pozostałe wydatki bieżące	5 199 376	5 246 170	5 311 748	5 378 144	5 445 371
Inwestycje	1 600 000				
POMOC SPOŁĘCZNA	45 446 790	45 633 705	46 052 629	46 480 791	46 918 406
Dotacje i subwencje	7 916 777	7 916 777	7 916 777	7 916 777	7 916 777

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	16 678 766	16 678 766	16 678 766	16 678 766	16 678 766
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	12 577 242	12 803 632	13 123 723	13 451 816	13 788 111
Remonty	327 871	327 871	327 871	327 871	327 871
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	2 975 539	3 002 319	3 039 848	3 077 846	3 116 319
Pozostałe wydatki bieżące	4 860 595	4 904 340	4 965 645	5 027 715	5 090 562
Inwestycje	110 000				
<u>POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ</u>	<u>18 896 618</u>	<u>17 837 186</u>	<u>17 869 120</u>	<u>17 901 454</u>	<u>17 934 192</u>
Dotacje i subwencje	4 779 088	4 779 088	4 779 088	4 779 088	4 779 088
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	9 873 509	9 873 509	9 873 509	9 873 509	9 873 509
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	223 514	223 514	223 514	223 514	223 514
Remonty	55 002	55 002	55 002	55 002	55 002
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	2 531 966	2 554 754	2 586 689	2 619 022	2 651 760
Pozostałe wydatki bieżące	351 318	351 318	351 318	351 318	351 318
Inwestycje	1 082 220				
<u>EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA</u>	<u>26 270 148</u>	<u>25 792 315</u>	<u>25 886 443</u>	<u>25 981 747</u>	<u>26 078 242</u>
Dotacje i subwencje	3 464 862	3 496 046	3 539 746	3 583 993	3 628 793
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	17 465 909	17 465 909	17 465 909	17 465 909	17 465 909
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	694 504	694 504	694 504	694 504	694 504
Remonty	101 700	101 700	101 700	101 700	101 700
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	1 726 413	1 741 951	1 763 725	1 785 772	1 808 094
Pozostałe wydatki bieżące	2 271 760	2 292 206	2 320 858	2 349 869	2 379 243
Inwestycje	545 000				
<u>RODZINA</u>	<u>91 544 886</u>	<u>91 544 886</u>	<u>91 544 886</u>	<u>91 544 886</u>	<u>91 544 886</u>
Dotacje i subwencje	1 235 560	1 235 560	1 235 560	1 235 560	1 235 560
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	11 121 401	11 121 401	11 121 401	11 121 401	11 121 401
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	76 409 635	76 409 635	76 409 635	76 409 635	76 409 635
Remonty	226 500	226 500	226 500	226 500	226 500
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	1 333 537	1 333 537	1 333 537	1 333 537	1 333 537
Pozostałe wydatki bieżące	1 218 252	1 218 252	1 218 252	1 218 252	1 218 252
Inwestycje	0				
<u>GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA</u>	<u>52 705 716</u>	<u>44 918 648</u>	<u>45 431 137</u>	<u>45 950 031</u>	<u>46 475 412</u>
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	1 357 887	1 357 887	1 357 887	1 357 887	1 357 887
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	4 082	4 082	4 082	4 082	4 082
Remonty	2 457 101	2 457 101	2 457 101	2 457 101	2 457 101
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	40 633 393	40 999 094	41 511 583	42 030 477	42 555 858
Pozostałe wydatki bieżące	100 484	100 484	100 484	100 484	100 484
Inwestycje	8 152 769				
<u>KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO</u>	<u>37 319 500</u>	<u>13 107 031</u>	<u>13 254 643</u>	<u>13 404 100</u>	<u>13 555 425</u>
Dotacje i subwencje	11 703 624	11 808 957	11 956 569	12 106 026	12 257 351
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	95 500	95 500	95 500	95 500	95 500
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	106 000	106 000	106 000	106 000	106 000
Remonty	155 000	155 000	155 000	155 000	155 000
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	941 574	941 574	941 574	941 574	941 574
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
Inwestycje	24 317 802				
<u>OGRODY BOTANICZNE I ZOOLOGICZNE ORAZ NATURALNE OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONEJ PRZYRODY</u>	<u>10 000</u>	<u>10 000</u>	<u>10 000</u>	<u>10 000</u>	<u>10 000</u>
Dotacje i subwencje	0	0	0	0	0
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	0
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	0	0	0	0	0
Remonty	0	0	0	0	0
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Pozostałe wydatki bieżące	0	0	0	0	0
Inwestycje	0				
<u>KULTURA FIZYCZNA</u>	<u>43 893 229</u>	<u>15 999 411</u>	<u>16 174 029</u>	<u>16 350 829</u>	<u>16 529 840</u>
Dotacje i subwencje	1 650 000	1 650 000	1 650 000	1 650 000	1 650 000
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	7 928 957	8 000 318	8 100 322	8 201 576	8 304 095
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	246 100	246 100	246 100	246 100	246 100
Remonty	133 900	133 900	133 900	133 900	133 900
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	4 671 383	4 713 425	4 772 343	4 831 998	4 892 398
Pozostałe wydatki bieżące	1 244 468	1 255 668	1 271 364	1 287 256	1 303 347
Inwestycje	28 018 421				
<u>WYDATKI RAZEM</u>	<u>891 060 845</u>	<u>790 314 526</u>	<u>719 073 848</u>	<u>672 276 684</u>	<u>674 994 415</u>

WYDATKI	2019	2020	2021	2022	2023
DOTACJE I SUBWENCJE:	60 922 557	61 301 760	61 833 170	62 371 223	62 916 002
WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE:	317 693 512	317 858 219	318 089 178	318 323 224	318 560 398
ŚWIADCZENIA NA RZECZ OSÓB FIZYCZNYCH:	93 008 012	93 242 605	93 574 189	93 913 920	94 261 998
REMONTY:	10 776 901	10 776 901	10 776 901	10 776 901	10 776 901
ZAKUP ENERGII, MATERIAŁÓW I WYPOSAŻENIA ORAZ USŁUG:	119 856 555	120 903 536	122 370 764	123 856 332	125 360 469
POZOSTAŁE WYDATKI BIEŻĄCE:	57 250 221	38 718 924	39 176 442	39 639 679	40 108 706
INWESTYCJE:	222 003 085	135 263 725	59 265 373	9 228 967	9 228 967
OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO:	9 550 000	12 248 856	13 987 830	14 166 438	13 780 973

Źródło: INC Rating

7.11. FINANSOWANIE DEFICYTU BUDŻETOWEGO W LATACH 2019-2023

Tabela 19. Projekcja finansowania deficytu budżetowego w latach 2019-2023 (dane w PLN) – uwzględniająca bilansowanie planu inwestycyjnego zgodnie z przyjętym planem budżetu

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW	2019	2020	2021	2022	2023
I. DOCHODY BIEŻĄCE:	667 917 072	663 155 180	672 187 724	681 384 940	690 749 551
Subwencje i dotacje:	347 910 463	339 814 778	345 575 176	351 448 353	357 436 736
Subwencje ogółem	206 457 073	208 230 630	210 716 073	213 232 584	215 780 551
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	141 453 390	131 584 148	134 859 104	138 215 769	141 656 185
Dochody własne:	320 006 609	323 340 402	326 612 547	329 936 587	333 312 815
Wpływy z podatków	91 852 900	91 852 318	91 864 807	91 880 867	91 900 049
Udział w podatkach budżetu państwa	150 281 153	152 490 870	154 733 288	157 008 893	159 318 178
Wpływy z opłat	44 577 617	44 983 954	45 554 477	46 133 668	46 721 674
Odsetki	440 076	440 076	440 076	440 076	440 076
Pozostałe dochody	32 854 863	33 573 183	34 019 900	34 473 083	34 932 837
II. WYDATKI BIEŻĄCE BEZ OBSŁUGI DŁUGU:	659 507 760	642 801 945	645 820 645	648 881 278	651 984 475
Dotacje i subwencje	60 922 557	61 301 760	61 833 170	62 371 223	62 916 002
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	317 693 512	317 858 219	318 089 178	318 323 224	318 560 398
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	93 008 012	93 242 605	93 574 189	93 913 920	94 261 998
Remonty	10 776 901	10 776 901	10 776 901	10 776 901	10 776 901
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	119 856 555	120 903 536	122 370 764	123 856 332	125 360 469
Pozostałe wydatki bieżące	57 250 221	38 718 924	39 176 442	39 639 679	40 108 706
III. WOLNE ŚRODKI (I - II)	8 409 312	20 353 234	26 367 079	32 503 662	38 765 076
IV. OBSŁUGA DŁUGU:	9 550 000	12 248 856	13 987 830	14 166 438	13 780 973
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	9 550 000	12 248 856	13 987 830	14 166 438	13 780 973
Obsługa poręczeń	0	0	0	0	0
V. NADWYŻKA OPERACYJNA / DEFICYT OPERACYJNY (III - IV)	-1 140 688	8 104 378	12 379 249	18 337 223	24 984 102
VI. DOCHODY MAJĄTKOWE:	103 586 495	63 914 400	31 000 000	20 206 600	1 000 000
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fizycz.) w prawo własności (076)	350 000	0	0	0	0
Dochody ze sprzedaży majątku (077,078,087)	19 928 998	20 000 000	20 000 000	18 706 600	1 000 000
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	83 307 497	43 914 400	11 000 000	1 500 000	0
VII. WYDATKI MAJĄTKOWE inwestycje	222 003 085	135 263 725	59 265 373	9 228 967	9 228 967
VIII. NADWYŻKA / DEFICYT (V + VI - VII)	-119 557 278	-63 244 947	-15 886 124	29 314 856	16 755 135
IX. PRZYCHODY:	167 078 122	182 500 000	39 000 000	2 200 000	13 000 000
Przychody z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych obligacji	155 000 000	107 000 000	36 000 000	1 000 000	13 000 000
Przychody z tytułu zobowiązań zaciągniętych na prefinansowanie projektów UE i/lub pokrycie wkładu własnego	0	70 000 000	0	0	0
Pozostałe przychody	12 078 122	5 500 000	3 000 000	1 200 000	0
X. ROZCHODY:	47 520 844	119 212 444	23 035 791	31 373 600	28 236 400

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW	2019	2020	2021	2022	2023
Spłata zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych obligacji	29 712 529	14 472 529	1 595 876	16 496 885	14 200 780
Spłata zobowiązań zaciągniętych na prefinansowanie projektów UE i/lub pokrycie wkładu własnego	17 808 315	104 739 915	21 439 915	14 876 715	14 035 620
Pozostałe rozchody	0	0	0	0	0
XI. ŚRODKI NA POZOSTAŁE INWESTYCJE [VIII + IX - X]	0	42 609	78 085	141 256	1 518 735

Źródło: INC Rating

7.12. SCENARIUSZE FINANSOWANIA DEFICYTU

W ramach prac nad analizą potencjału do realizacji dalszych zadań inwestycyjnych Miasta przeprowadzono szereg symulacji przepływów finansowych w kolejnych latach. Brano pod uwagę między innymi takie scenariusze, jak: zachowanie silnego trendu wzrostowego w wydatkach rzeczowych i osobowych Miasta czy próbę sfinansowania wszystkich zadań inwestycyjnych zgłoszonych w WPF. Poniżej przedstawiono przyjętą formę finansowania deficytu budżetów lat 2019 – 2023 wynikającego z realizacji przyjętych zadań wieloletnich (inwestycyjnych).

7.13. ANALIZA SPEŁNIENIA WSKAŹNIKOWEJ RELACJI Z ART. 243 USTAWY O FINANSACH PUBLICZNYCH

Zgodnie z artykułem 243 Ustawy o finansach publicznych:

„Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym:

1)

spłat rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 zaciągnięcie kredytów i pożyczek oraz emisja papierów wartościowych przez jednostki samorządu terytorialnego ust. 1 pkt 2–4 oraz art. 90 finansowanie wydatków jednostek samorządu terytorialnego na inwestycje i zakupy inwestycyjne, wraz z należnymi w danym roku wydatkami bieżącymi na obsługę zobowiązań, o których mowa w art. 89 zaciągnięcie kredytów i pożyczek oraz emisja papierów wartościowych przez jednostki samorządu terytorialnego ust. 1 i art. 90 finansowanie wydatków jednostek samorządu terytorialnego na inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym odsetkami od kredytów i pożyczek,

2)

wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 zaciągnięcie kredytów i pożyczek oraz emisja papierów wartościowych przez jednostki samorządu terytorialnego ust. 1 pkt 2–4 oraz art. 90 finansowanie wydatków jednostek samorządu terytorialnego na inwestycje i zakupy inwestycyjne wraz z należnymi w danym roku wydatkami bieżącymi na obsługę zobowiązań wynikających z papierów wartościowych

emitowanych na cele określone w art. 89 zaciąganie kredytów i pożyczek oraz emisja papierów wartościowych przez jednostki samorządu terytorialnego ust. 1 i art. 90 finansowanie wydatków jednostek samorządu terytorialnego na inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym odsetkami i dyskontem od tych papierów,

3)

spłat rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 państwowy dług publiczny ust. 1 pkt 2, innych niż określone w pkt 1, z wyłączeniem rat zobowiązań określonych w art. 91 limit kredytów, pożyczek i zobowiązań z wyemitowanych papierów wartościowych dla jednostek samorządu terytorialnego ust. 3 pkt 1, wraz z należnymi w danym roku wydatkami bieżącymi na obsługę zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 państwowy dług publiczny ust. 1 pkt 2, innych niż określone w pkt 1,

4)

potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji – do planowanych dochodów bieżących budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich siedmiu lat relacji jej dochodów bieżących pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów bieżących budżetu, obliczoną według wzoru:

$$\frac{(R + O)}{Db} \leq \frac{1}{7} \times \sum_{i=1}^7 \frac{(Dbei - Wbei)}{Dbi}$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

R – planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 państwowy dług publiczny ust. 1 pkt 2, oraz wykupów papierów wartościowych, z wyłączeniem kwot spłat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych odpowiednio zaciągniętych lub emitowanych na cel, o którym mowa w art. 89 zaciąganie kredytów i pożyczek oraz emisja papierów wartościowych przez jednostki samorządu terytorialnego ust. 1 pkt 1, i zobowiązań określonych w art. 91 limit kredytów, pożyczek i zobowiązań z wyemitowanych papierów wartościowych dla jednostek samorządu terytorialnego ust. 3 pkt 1,

O – planowane na rok budżetowy wydatki bieżące na obsługę długu, w tym odsetki od zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 państwowy dług publiczny ust. 1 pkt 2, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,

Db – planowane na rok, na który ustalana jest relacja, dochody bieżące budżetu pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące,

Dbei – dochody bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację programu, projektu lub

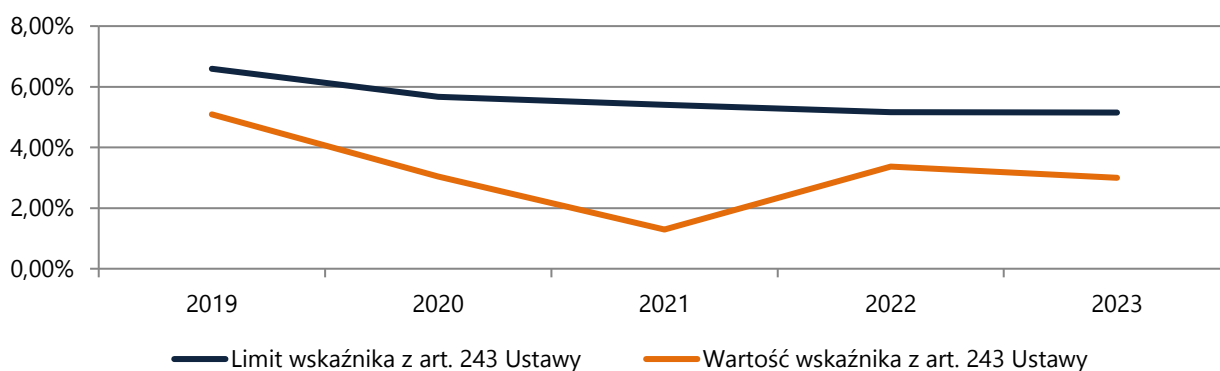
zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 pojęcie środków publicznych i dochodów publicznych ust. 1 pkt 2,

Dbi – dochody bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące,

Wbei – wydatki bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o wydatki bieżące z tytułu spłaty rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 państwowy dług publiczny ust. 1 pkt 2, wydatki bieżące na obsługę długu oraz wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 pojęcie środków publicznych i dochodów publicznych ust. 1 pkt 2.”

Po wprowadzeniu powyżej wskazanych założeń, wielkość wyżej zdefiniowanego wskaźnika utrzymuje się znacząco poniżej ustawowego limitu, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Projekcja finansowa na lata 2019-2023 przy założeniu planu oszczędnościowego oraz refinansowania długu na początku roku 2020 w celu zrealizowania założonych projektów inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę wyniki opisanych analiz, zdolność finansowa Miasta do realizacji zadań inwestycyjnych w latach 2020-2023 oraz 2024-2030, przy założeniu opisanego planu poprawy sytuacji finansowej miasta wskazana jest w poniższej tabeli (poza już zaplanowanymi przedsięwzięciami wieloletnimi)

Tabela 20. Projekcja zdolności finansowej Miasta Tarnowa do realizacji nowych zadań inwestycyjnych w latach 2020-2023 oraz 2024-2030

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
42 609	78 085	141 256	1 518 735	963 474	6 269 757	7 428 404	8 948 571	7 712 967	8 987 984	7 860 637

Źródło: Opracowanie własne nie uwzględniające możliwych dochodów ze sprzedaży majątku i dotacji na inwestycje

8. WNIOSKI

Biorąc pod uwagę aktualny stan finansowy miasta, zagrożona może być zarówno realizacja dalszych zadań inwestycyjnych jak i tych aktualnie zaplanowanych w dokumencie Wieloletnia Prognoza Finansowa. Prognozowana przez zespół analityczny nadwyżka operacyjna Miasta Tarnów, wynikająca z historycznych zależności obserwowalnych w miejskim budżecie może okazać się niewystarczająca, aby zapewnić płynność wystarczającą do terminowych spłat już zaciągniętych zobowiązań. Z wyżej opisanych powodów zaproponowany został plan poprawy sytuacji finansowej Miasta, który składa się z następujących kroków:

- 1) Przyjęcie planu zahamowania wzrostu wydatków bieżących;
- 2) Refinansowanie długu w celu przesunięcia spłat części rat kapitałowych na okres po roku 2027;
- 3) Zaciągnięcie nowych zobowiązań na cele inwestycyjne z harmonogramem spłat przewidzianym na okres 2025-2040.